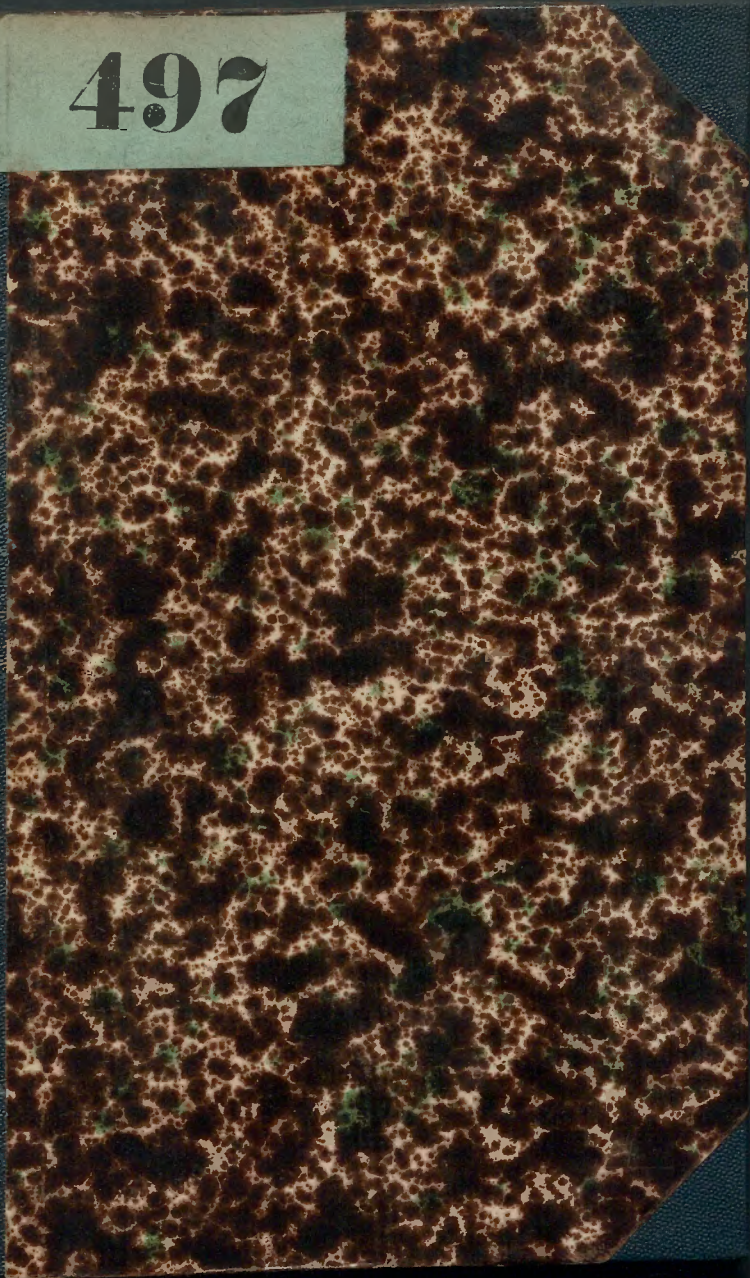
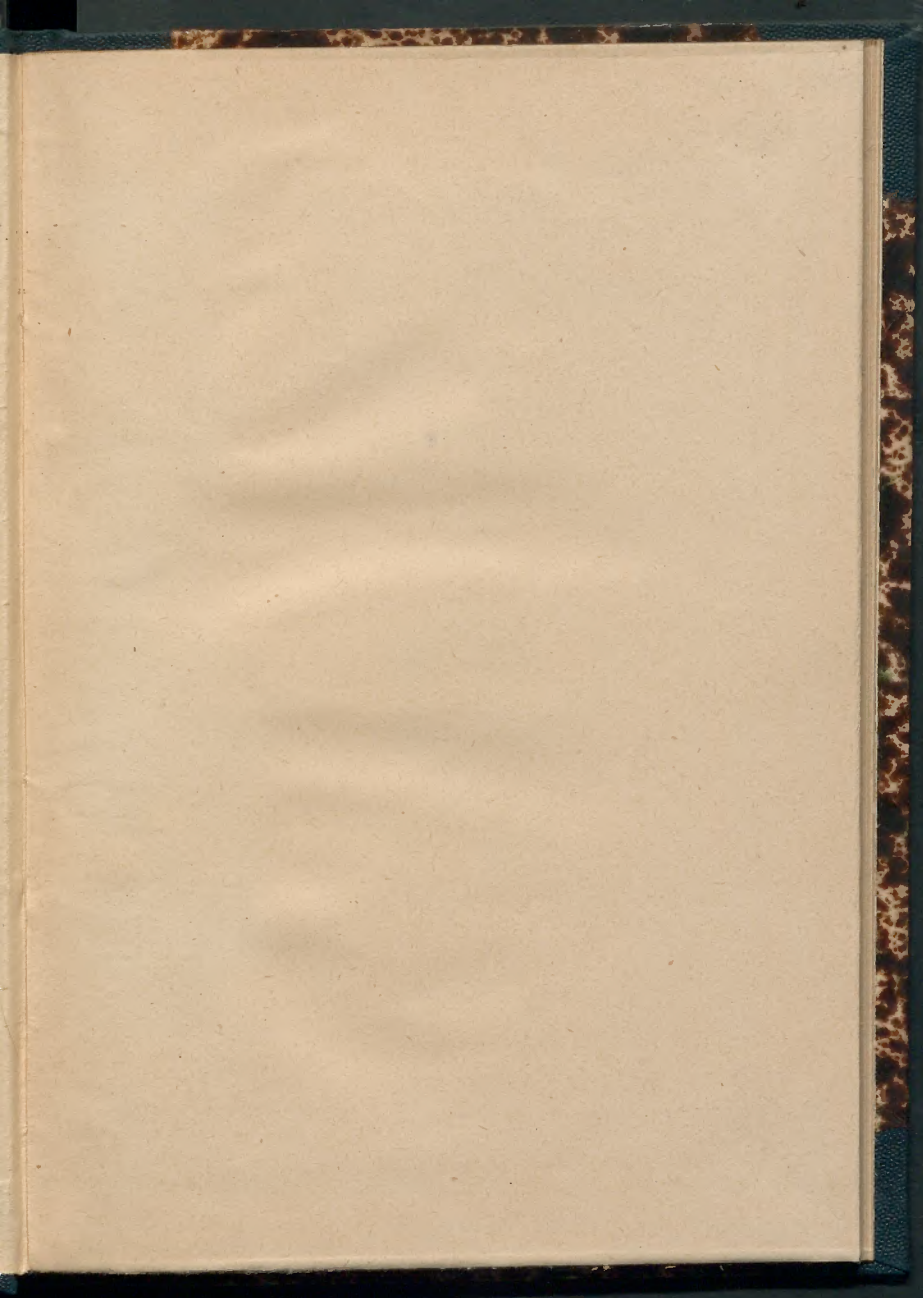

497

m. 497.

ՀԱԼԵԿԻՆՍԱՆԸ

ԷՆԳԱՐԷԼԻ

Ս. ԹԵՂԻՍՏՈՍԻ ՄԱՐՈՒԽՐՈՒՆԶԻ

ՎԵ

ԵԷՏԻ ՆԵՖԷՐ ՊԱՔԻՐԷԼԷՐԻՆ

ՀԻՔԵԱՅԷՍԻ

ՄԱՐԻՑ ԿԱՂԱՐԷՐԻ ՏԷԼԷԷԻՆ ԲԻՐԱՐԷ ԷՒ
ԽԱՊ ԵԶՆԱԿՈՒՄ

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ՄԱՐՊԱԱՅԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

1882

ԷՆԴՐԷԼԻ

Ս. ՔԵՈՂԻՏՈՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒՆ

ՎԷ

ԵԷՏԻ ՆԷՑԷՐ ՊԱՔԻՐԷԼԷՐԻՆ

ՀԻՔԵԱՅԷՍԻ

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ՄԱԹՊԱԱՅԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

1882

Ի Խ Թ Ա Ր

Եֆէնտիմիզ Գրատոսուն իւջ եիւզ իւջ սէնէ-
սինտէ փութ փէրէստէր էլինտէ շէհիտ օլուպ Հը-
ռամա քիւրսիւյի մուգատտէսինտէն շահատէթի գա-
պուլ վէ թաստիք օլունան էնգարէլի Սուրբ Թէո-
դիտոն նամ ազիզին , վէ էնգարէյէ իւջ սահաթ
գատար մէսաֆէյի պայիտտէ (Խօյէ) կէօլիւ թապիր
օլունան կէօլէ ազիզի միւշարէլէյին շէհիտ օլտու-
ղու կիւնտէն պիր քաջ կիւն էվլէլ աթըմըլ օլան
եէտի նէֆէր պաքիրէ մայրապետէրին հէմէհրիմի
օլան ազիզ Սուրբ Կրեմէս հայրապետ փէտէրիմիզ
միսիլլու մէրթէպէյի շահատէթէ վասըլ օլտուգլա-
րընըն թավսիլաթընը հավի, պու թարիխտէն տօղ-
սան պիր սէնէ ագտէմ եանի 1791 սէնէսինտէ թապ
վէ նէշիր օլունմուշ օլան րէսալէ մէրուր գէման իլէ
վայ վէ թէյէֆ օլմուշ , վէ թահրի օլնարագ պիր
նուսխասը էլիմիզէ կէշմիշ օլտուղունտան ազիզի
միւշարիլէյին իթիգաթ վէ իմանընա մէրպուլթ պու-
ղունուպ, հիմայէթ վէ շիֆահաթընա սըղընան տին-
տարանը վէ խուսուսի իլէ վէթանըմըզ օլան էն-
գարէ գաթ օրիլլէրինի իշպու ասար մէմտուհէտէն
մահրում իթմէմէք վէ օլ ասըրլէրտէ փութփէրէսլէ-
րին խրիտոյանլար իւզէրինէ նէ տէրէճէ թաուպ-
լութտա սօլլունտուղլարընը վէ խըրիստոյանլար տին-
լէրի ուղըրունա անլէրէ մուգավէմէթ իտէրէք , նէ-

Ֆիսկէրինի թիւրիւ թիւրիւ խկնչէիւրէ թէպիւմ
էտիպ գան աւօքմէք չէհիտ օլմագ իլէ փութփէրէս
լէրէ զալիպէ վէ փութլարընը վէ փութխանէիէրինի
մահֆի վէ իգալէ էտիպ , ազիզ տինիսիզի նէշիր վէ
ինթիշարէ չըգարտըզլարընը ինզարը ամմէյէ պու
վասիթա իլէտէ արզ վէ իպրագ էյլէմէք նիյէթի
խայրիյէսի իլէ իշուու րէսալէնին պազը քէլամլարը
շու վազթըն իգիթիզասընա կէօրէ աղնաշըլըր եօլտա
թասիհ վէ միւճէրէտ տինտարանըն խայըր տիւա
սընա մագհար օլմագ արզիւսի իլէ թարաֆըմտան
կէտի իւզ նուսխա թապ էթտիրէրէք մէճճանէն տա
լըտըմբշար :

Պ. ՅՈՒՀԱՆՆԷՍ ԱՊՏԱԼԵՍՆ

Մ ՈՒԴԱՏՏԷՄԷ

ԷՆԴԱՐԷ ՃԵՄԱԱԹՐՆԱ ԽԻԹԱՊ

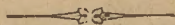
Ազիզ Պողոս առաքեալըն « Յիշեցէք զվաստա-
կաւորս ձեր » սիզին իշին զահմէթ չէքնկերի խա-
թըրա կէթիրին տէմէսինէ կէօրէ , անասըլ էնգարէլի
օլուպ , էնգարէլի քրիստիանըրըն ուղուրունա չա-
լըչան , վէ նիհայէթ մարտիրոս օլան սուրբ Թէոփի-
տոնուն թէրճիւմէի հայինի , վէ նէ թարզ մարտի-
րոս օլտուղունու պիւմէք սիգէ Փարզ օլտուղունտան
պու ազիզին գատրինի թանըմագլըղընըլ իշին , օնու
թարիֆ էթմէյի միւնասիպ սայմըչմ :

Պու ազիզին քիւմ օլտուղունու վէ նէ եափտը-
ղընը պիւմէք Փարզ օլտուղտան մատա , փէք տէ
խայըրը վէ Փաիտէլի տիր : Չունքի օնուն պէօյլէ
ազիւմ սէվապ սահիպի , վէ Ալահատա մագպուլ օլ-
տուղունու թանըյարադ , օնու քէնտինիզէ չէֆա-
աթճը էտին տիյինիզտէ , ճան վէ թէն թարաֆըն-
տան նիչէ նիչէ մէնֆաաթլարա մալիք օլաճաղընըլ
տէրքեար տըր : Ֆիլվազը էյէր քի պու ազիզ տիւն-
եա իւզէրինտէ իքէն , պու քիթապճըգտա պէյան
օլունաուղունա կէօրէ , հէմէհրլէրինին ուղընա
պու գատար ազիւմ զայրէթ վէ մուհապէթ իլէ չա-
լըչմըլ ըսա , օնուն չէֆաաթընը տիլէտիյինիզ , օնա
միւրաճաաթ վէ տուա էթտիյինիզ , վէ օնուն եօր-
թուսունտա վաճիպ օլան իզգէթ վէ իպատէթի իճ-

բաժնի տի ցինիզ հալտէ , շիտի հուզուրի պարիտէ
նէ գատար տաճա գիյատէ սիգէ էյլէք վէ եարտըմ
իթմէյէ հազըր տըր : Հաթթա տէ յէյլիլիլիմքէ պու
տզիլին չէ ֆաաթընա մալլէ օլուրսանըզ , իլէրիտէ
պահս օլունաճազը վէճիլէ Փրանտոն քահանանըն
րիւյտընտա կէօրտիւլիւ , վէ մէզքիւր քահանայը
տավէթ էթմէյէ կիտէն քիլիլէրին տէ թաատիք էթ-
տիքէրի միւսիլու պիր փահաաըզ խազնէյէ մալլէ օ-
լուրսուհուզ , վէ պէօյլէ պլը ազիլ հէմէհրինիգի
թանըտըզընըզա մէմուհնիյէթ իլէ պու քիթապճը-
ղազը գապուլ էտէրսինիլ :

Հալ պու քի Ս. Թէոդիտոնուն հիքեայէսինի
օզուտուլունուլտա , ինթիմալ տըրքի թարիֆ էթ-
տիյիմիլ չէյէր սիգէ մուպալաղալը կէօրլունսին :
Լաքին մալիւմինիլ օլսուն քի , Լաթին լիսանընտա
արքա սինգերա Չէֆուհէն սահիյէ պիր քի-
թապ օլուպ , էյլայիլտէ գուհուր էտէն պազը մար-
տիրոսլարն թագալիլէրինի վէ էզիյէթլէրինի թարիֆ
էտէր , վէ կէրէք քիլիսէի չէրիֆ , կէրէք ալիմէր
ինտրինտէ զայէթ սահիհ վէ միւթէպէր ատտ օլու-
նուր . չունքի մէզքիւր քիթապտա թարիֆ օլունան
չէյէր , վազթընտա վէ կիւնինտէ հազըր պուլու-
նան , վէ այնէն միւշահէտէ էտէն քեամիլ վէ շայա-
նը իթիմաա քիլիլէրին էլի իլէ հազըմըզ օլուղուն-
տան էօթիլիլիւ , չիւպհէտէն արի տիր . պու հի-
քեայէ տաթի մէզքիւր քիթապտան իխրտճ օլուն-
մայըլա , սահիհիլիլինէ չիւպհէ օլունամալ : Հաքէզա
քիլիտէ թէվարիլիլի եազան նամաար միւլէլիֆլէրտէն
մատա , ճէմի ազիլլէրին վէ մարտիրոսլարըն իֆապ

Վէ հարագէթլէրինին թէճէսսիւսինտէն թային օւ
լունմուշ Պօլլանտիսք թէսիյէ օլունան էնճիւմէնի
տանիչտէն տէ , պու ազիզին հիքեայէսի թէմումէն
գապուլ օլունմուշ տուր : Գաթի նազար Լաթին ,
Բում , Էրմէնի , Վէ ախէր քիլիսէյէր տաթի Այս-
մաուրքլարրնտա պու ազիզին զիքրինի էտէրլէր .
Վէ Բումտա պու ազիզին նամնտա պիր եղբայրու-
թին տաթի թէէսի օլունմուշ տուր : Խմոթի պու
հիքեայէնին հէր վէճհիյէ տահին օլտուղունու պէյան
էթալքտէն սօղրա , թարիֆինէ պաշլայալմ :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՍՕՆ ՀԱԼԱԾԱՆՔԸՆ ՊԱՇԼԱՆԿԸՃԸ

Հազրէթի Իսա Թարիխինին իբի եիւզ սէքսէն տէօրթ սէնէսինտէ , Դիոկղէտիանոս նամ իմիէրաթօր Շարգտան Ղարպա գատար հիւքմ էտէն Բօմա տէվէթինին Թախթընա ճիւլուս էթտիյինտէ քէնտիսի Շարգ Թարաֆընտա իգամէթ էտիպ , (սէնէ 285) Ղարպ Թարաֆընտա Կարինոս նամ քիմէսնէնին քէնտիսինէ խասիմ օլտուղունու պիլէրէք , օլ Թարաֆլարը մուհաֆաղա էթմէք իշին , Հէքքուլէոս Մաքսիմիանոսու Չէզար փայէսիյէ փատիչան նասպ էթտի : Հալ պու քի , իլէրիտէ հէր Թարաֆտան իխթիլալ վէ սէֆէր գուհուր էթտիյինտէն , Դիոկղէտիանոս պու գատար ումուրու խարէ էթմէյէ իբի փատիչանըն զայրի քեաֆի օլտուղունու կէօրմէյիլէ , իբի Չէզար տահա , եանի պէօյիւք Կոստանդիանոսուն փէտէրի Կոստանդոս Կլորոսու վէ Կաղերիոս Մաքսիմիանոսու փատիչան նասպ էթտի (293) , վէ պէօյլէճէ տէվէթինի տէօրթ հիսսէյէ Թագսիմ էյլէտի :

Դիոկղէտիանոս՝ Քրիստիանլարըն գանընը տէօքմէյէ , վէ օնլարըն այինլըրինին իճրասընը մէն էթմէյ թալիպ օլմատըղընտան , վէ Կոստանդոս Կլորոս տախի հազիմ Թապիյաթա մալիք , վէ Թէ-

պահածընդն բահաթընը քէնտի բահաթը կիսի իւ-
թիկամէտէր օլտուղունտան , պու իքի փատիլահըն
հիւքմի ալթընտա պուլունան քրիստիանլար հէմ բա-
հաթ, հէմ տէ նազարտա խիլէր: Հաքէզա էյալէթ-
լէրտէ պուլունան վալիլէր վէ զապիալէր տախի
պու փատիլահընտան իսրէթ ալարագ, Եսլիսկոպոս-
լարա վէ քահանայլարա իզզէթ վէ բիայլէթտէ գու-
սուր էթմէմէյէ սայ ու զայրէթ էտէրլէր իտի ,
չէօյլէ քի պու բուխսաթ սայէսինտէ տինէ կէլէն-
լէրին , վէ չէհիլլէրտէ պինա օլան քիլիսէլէրին ,
վէ քիլիսէլէրէ կէլէն ճէմաաթըն սայըսը կիւն պէ
կիւն արթմազտա իտի :

Լաքին իքի Մաքսիմիանոսլարըն հիւքմ էթ-
տիքլէրի մահալլէրտէ պէօյլէ տէյիլ իտի , չունքի
Հեղդուէոս Մաքսիմիանոսուն , Թէպէա թապիր
օլունան քրիսթիյան առքէր պէօլիլլէնիւ քիւլլիէն
գըլլճտան կէչիրտիյի , վէ նիչէ նիչէ սաիր քրիս-
տիանլարը մարտիրոս էթտիյի , թարիխլէրտէ մէս-
թուր վէ մուգայլէտ տիր : Կազերիոս Մաքսիմիանոս
խնէ , քրիսթիյանլարա իֆրաթըլա խասիմ օլտուղ-
տան պաշգա , վալիտէսի տախի քրիսթիյանլարըն
խասմի ալուտի օլտուղունտան , էվլատընը տախնա
թահրիք էթմլքտէն կէրի տուրմազըտը : Էզ ճիւմէ
կէրէք քէնտինին վէ կէրէք վալիտէսինին մուրա-
տընա կէօրէ , պիր միւտտէթ քրիսթիյանլարա գար-
չը սուլի հարաքէթտէ պուլունմատըյըսա , եա քի
Գիոկղէտիանոստան հիճապ էթտիլլինտէն , եա տա
ախէր պիր միւլլահազատան նաչի իտի :

Անճագ . (297) Աճէմ սէֆէրինտէն զազան .

տըզը մուղաֆֆէրիյէթ իւզէրինէ , հիչ պիր տիւր-
իւ կապթ օլունմայըպ , վէ Դիոկղետիանոսու տա-
խի սայմայըպ , քրիստիանղարը խըրփալամայա պաշ-
լատը . պէլխուսու օրոտուսունտա պուլունանղարըն
պաղըսընը մանսուպունտան ազլ , պաղըսընը բէզիլ
պէտնամ , վէ պաղըսընը տախի գաթլ էթտի : Պ'ր
գաշ սէնէ սօղրա էօյլէ պիր գուհուրաթ վազը օլ-
տուքի , օնուն իւզէրինէ Դիոկղետիանոս տախի
Կաղերիոս Մաքսիմիանոսուն թութտուղու եօլու
թութմայա պաշլատը :

Շէօյլէ քի Դիոկղետիանոս Շարգ թարաֆըն-
տա պուլունուպ , թապիաթը տա գօրգազ օլտու-
ղունտան , իլէրիտէ նէ վազը օլաճաղընը անլամազ
նիյէթիյլէ , հայվանղարըն ըսըճազ վէ թիւթէն պա-
ղըսազլարընտան իսթիխարաճ էթմէք իչին , վաֆիր
գուրպանղար քէսմիլ իտի . հալ պուքի մուայէթին-
տէ պուլունան պաղը Քրիսթիյանղար եիւզլէրինէ
Խաշ չըգարմայըլա , պու ազիլ նիշանտան չէյթան-
ղար գաշըպ , գուրպանղարտա հիչ պիր էսէր կէօ-
րիւմէտի : Գուրպան քէսէնլէր՝ ատէթա գուհուր
էտէն նիշանղարը հայվանղարըն պաղըսազլարընտա
կէօրէմէտիլքէրինտէն թաաճհիւպտէ գալըպ , պէլ-
քի օլ գուրպանղարտա պիր եանըլըք օլմուշ տուր
տէյի , թէքրար ախէր գուրպանղար քէստիլէր իսէ
տէ , եինէ պիր էսէր կէօրմէտիլէր : Պու թէճրիւ-
պէյի պիր գաշ տէֆա թէքրարլատըքտան սօղրա ,
ճիւմէսինին պիհուտէ օլտուղունու կէօրիւնճէ գուր-
պան քէսէնլէրին պաշ գապիթի , եա քի պաղըլարըն
Խաշ չըգարտըղընը քէշֆ էտէրէք , եախօտ էօյլէ պիր

շիւպհէյէ զահիպ օլարադ , պուրատա մէքրուհ քի-
շիւէր պուլունտուլունտան , փութլար ճէվապ վէր-
մէյօրլար, տէտի: Պունուն իւզէրինէ փատիշահ զա-
զէպէ կէլիպ , օրատա պուլունանլարտան պաշգա ,
սարայընտա օլունլար տախի , ճիւմիթէն եա գուր-
պան քէսսինլէր , եա տա հադլարընտան կէլինսին
տէի էմր էթտի : Քէզալիք սէրասքէրլէրինէ տախի
էվամիրլէր իրսալիյէ , առքէրլէրին ճիւմէսինէ տէ
գուրպան քէստիրսինլէր , վէ քէսմիյէնլէր խիվիթ-
լէրինտէն իկարաճ էթտինլէր տէյի էմր վէրտի : Դի-
ոկլէտիանտուն հիտտէթի պու գարարտա գալըպ
քրիստիանլար հագգընտա պունտան զիյատէ պիր
էյ էմր էթմէտի :

Անճագ պունլար եագընտա զուհր էտէճիք
պէօյիւք հալաճանքըն ալամէթլէրի խտի : (302)
Դիոկղետիանոս զըջը օրատա կէշիրմէք , վէ չօգ-
տան պէրի վէրմիշ օլաուղու գարար մուճիպինճէ
Իլնիմիտի չէնլէտլիրիպ , Բօմա չէհրինէ էմսալ էթ-
մէք իչին Շարգ թարաֆընտան օրսյա կէշմիշ խտի
վէ օրատա պու իշիլէ մէշուլ իքէն , Ասղերիոս
Մաքսիմիանոս տախի , ախէր նիլէթ , վէ Փասիտ
մէրամըլա եանի տիւնեատա գուրուլան քրիսթիյան
քիլիսէսինի քիւլլիէն մահվ էթմէք , գաստըլլա օ-
րսյա կիթտի : Վէ իլսթիյար փատիշահը պաշա-
տըղը պու իշի իլէրի կէօթիւրիւպ պաշա չըգար-
մայա թահրիք էթմէք իչին , պիւթիւն գըլ պու մատ-
տէ իւզէրինէ պիրլիքտէ իսթիշարէ էթտիլէր : Իկ-
թիյար փատիշահ պու տէլիգանլը փատիշահըն շիտ-
տէթինէ փէք չօգ գարըլ կէլտիյիտէ տէ , թէան-

նիւտիւնիւ պիր տիւրիւ եէնէմէտի : Նիհայէթ
սոսթլարըլա իսթիչարէ էտիպ , օնլարըն նասիհաթը
իւզէրէ հարէքէթ էթմէյէ թարաֆէյնտէն գարար
վէրիլտի : Օնլար ըսա , Կադերիոս Մաքսիմիանոսուն
մէրամընը պիւիպ , փութ տիւշմէլէրինին , վէ փա-
տիշահլարըն տինինէ գարըն կէլէնէրին տիւնեատան
գալտըրըմլարընը միւնասիպ կէօրտիւլէր իսէ տա-
խի , Դիոկղետիանոսու իսքեաթ էթմէյէ պու տա
քեաֆի օլմոյըպ , փութլարա սիւալ էթմէք իսթէտի
վէ պու խուսուտան տօլայը , Միլէթօտա վագի Ա-
պողոն նամ փութա սիւալ էթմէք իշին մախսուսիէ
պիր առէմ կէօնտէրտի : Մէգքիւր փութ , պէնիմ
աօղրու ճէվապ վէրմէտիյիմէ , վէ Լքսէրի վէրտիյիմ
ճէվապլարըն եանլըլ օլտուղունա սալիհ առէմէր սէ-
պէպ տիր , տէյի ճէվապ վէրտի : Դիոկղետիանոս
պու ճէվապըն իւզէրինէ պիյառէսիյէ իզապ օլտու ,
վէ պագըճըլըք մարիֆէթինին տիւնեատէն իզալէ
օլտուղունա օ գատար թէէստիւֆ էթտի քի , թա-
րիֆի միւմքին տէյիլտիր : Վէ մէգքիւր փութուն
զիքը էթտիյի սալիհ առամէր քիմէր օլտուղունու
միշավիրէրինտէն սիւալ էտիպ , քրիսթիյանլար իտի-
յինն անլառըյըսատա , քիլիսէյէ գարըն պէօլիւք պիր
հալածանք չըգարմագտան եինէ իճթինապ էթտի
Անճագ կէրէք տօսթլարը , վէ կէրէք Կադերիոս
Մաքսիմիանոս , վէ կէրէք Ապողոն փութուն խա-
տէմէլէրի օնու ըահաթ պըրագմատըգլարընտան ,
ագըպէթ քրիսթիյանլարը հալաժեւ էթմէյէ գարար
վէրիլտի , լաքին գան տէօքմէմէք շարթըյըլա :

Իմտի պու խուսուտա տէրաղէպ պիր ֆէր-

ման սատոր օլուս , Իզնիմիտ շէհրինտէ իլան օլտու վէ ֆէրմանըն մաալի շունլարտան իպարէթ իտի . եանի քրիսթիյանլար մանսուպլարընտան ազլ օլուն . սունլար վէ օնլարըն քիպար , սոյզատէ , վէ պէրաթ սահիպի օլմալարը , քէնտիլէրինի իսկէնճէլէրտէն մուաֆ թութմասըն . օնլարըն հազզընա հէր քիւմ տաւա էտէրսէ , տաւասը մահքէմէլէրտէ տինլէնիլին , վէ օնլար եա ըրզլարը , եա մալլերի , եա նէֆսէրի իշին տաւա էթմէք իսթէտիքլէրինտէ , հաքիւլէր տինլէմէ յիպ օնլարը գօվսունլար . քրիսթիյան քէօլէլէր ազատ օլմասըն . քիլիսէլէր եէրիլէ եէքսան օլուն . մուգատտէս քիթապլարը աթէշէ աթըլըն . տուա եախօտ իպատէթ էթմէք իշին ճէւ օլմասընլար . ճէմիյէթ էթտիքլէրի մահալլէր միրիյէ զապթ օլունսուն : Լաքին Կաղերիոս Մաքսիմիանոս պու ֆէրմանա գանաաթ էթմէյիպ , Դիոկլետիանոսուն դան վէ էօլիւմ տախի հիւքմ էթմէսի իշին պիր տէքք գուլլանտը քի , կէրէկի կիպի թէէսիրի օլտու : Շէօյլէ քի սարայ իշինէ պիր եըտորըմ տիւշիւպ պիր ազ մահալի թութուչմուշուտու , Կաղերիոս Մաքսիմիանոս օնու ուշօյիւնտիւրէ՝ ճէք եէրտէ , տահա զիյատէ եայըմասընա էլ ալթընտան մէյտան վէրտիքտէն սօղրա , գապահաթը քրիսթիյանլարըն իւզէրինէ աթըպ , վէ պու վէսիլէ իլէ օնլարը տէվլէթ խաինի կէօթէրիպ , քէէնի քրիսթիյանլար փատիշահլարըն իքիսինի տէ զայ էթմէք գաատընտա տըրլար կիպի իֆլիրայըլա , սարայ եանտըգճա , Դիոկլետիանոսուն գալլինտէ քըրիսթիյանլարա գարչը պիր ախէր շիտտէթի աթէշ

տախի փէյտա էյլէաի : Դիօկղէտիանոս եղբորբնո՛ւ
վէ եանկըն գորպուսուհտան քէնտինի շաչըրըպ ,
պու տէֆա ապըլ իշլէտէմէտի . վէ պու իֆթիւ
րայա իթիմատ էտէրէք , զապէպէ կէլիպ , սարայըն-
տա պուլուհան քրիսթիյանլարըն գաթլինէ հիւքո՛
էթտի : Հալաժանք սարայտան իզնիմիտտէ պուլու-
հան քրիսթիյանլարա եայըլտը պէ պատէհու Դիօկ-
ղէտիանոսուն , վէ Կաղերիոս Մաքսիմիանոսուն հիւք-
միւ աթընտա օլան վալիլրաէն մատա , Հէրքուլէ-
ոս Մաքսիմիանոսա , վէ Կոստանդոս Աղբրոսա տա-
խի , մուճիպինճէ ամէլ էյլէյէլր տէյի Փէրմանլար
կէօնտէրիլրի : Հէրքուլէոս Մաքսիմիանոս պու Փէր-
մանը քէնտի զալիմ թապիւթընա մուվաֆըգ պու-
լուպ , մէմուհէն գապուլ էթուէյիլէ , պիւթիւն իւ-
թալիատա վէ Սֆրիգատա իճրա էթտիրտի : Լա-
քին Կոստանդոս Աղբրոս հալիմ վէ թաթլը թապիւ-
աթլը օլտուղուհտան , քրիսթիյանլարըն պիր Արահա
ինանտրգլարընը թահսին էտէրէք , վէ փութփէ-
րէսլէրին փութլարա թափտըլլարընը տիփանէլիք
ատտ էտէրէք , քրիսթիյանլարա հիմմէթ կէօսթէր-
մէքտէ իալիսէ տէ . իքի փատիչահըն էմրինէ տէ
քիւլիէն գարըլ կէլմէմէք իշին , քիլիսէլէրին եը-
ղըլմասընա աչըգտան էմր էթմէյիպ , պապի մա-
հալլըտէ պիր ճիւզի կէօզ գափայըպ , պու ճիւմէ
քրիսթիյանլարըն էօմրինէ , մալինէ , վէ ըրզընա
ասլա պիր քէտէր կէթիւրմէտի :

Մատամ Փէրման մուճիպինճէ քրիսթիյանլար
մէմուրիյէթիէրինտէն ապլ օլուհուպ լէզալէթէ տիւ-
շար օլաճաղլար ըար , Կոստանդոս Աղբրոս տախի

տարայնընն վէ տարիէսինին խըզմէթինտէ պուլու-
նան քրիսթիյանլարըն ճիւմէսինի հուզուրունա
ճէլլո էտիւզ , եա փութլարա գուրպան սունուալ ,
եինէ խըզմէթ վէ մէմուրլյէթլէրինտէ գալմալա-
լը , եա տա պունա մուխալիֆէթ էթալքէրի հալ-
տէ , պիր տահա սարայա այազ պատմամալարընը ,
վէ քէնտի նազարնտան վէ տօթլուզունտան մահ-
րում գալաճազլարընը թէքլիֆ վէ պէյան էթտի :
Խմոթ քրիսթիյանլար իքի ֆըրգայա պէօլլանիւ , էֆ-
քեարլարընը պէյան էթալքէրինտէ , օ ազըլլուփա-
տիչա՜ օ վագըթա գատար պէլլի էթմէտլյի ֆիք-
րինի պէյան էտէրէք , գուրպան սունալա բազի
օլանլարը շէտիտէն թէքտիր էթտի , վէ մէթանէթ-
իլէ կէրի տուրանլարը թահսին վէ մէտէ էթտի . վէ
էվլէլքիլէրէ , Ալլահա խային օլանլար փատիչահա
նիճէ սատըզ օլասլիլիլէր տէյէրէք , ծնլարը քէն-
տի խըզմէթինէ լայըզ կէօրմէյիւ սարայտան գօվ-
տու , վէ սօզրաքիլէրին Ալլահա սատըք օլտուզլարը
հազըզէթի հալ իւզէրէ պէյան օլտուզունտան , փա-
տիչահա վէ տէվլէթէ տախի սատըզ օլաճազլարընը
անրայըլ , անճազ պու թարզ քիլիլէր տօթլուզու-
մա շայէսթէ տիրլէր . պու մագուլէ քիմէլէրէ ին-
թիյաճըմ վար տըր , վէ պու միսիլու աւէմէր հէր
խազնէտէն իւտտին վէ մագուլու թուլթուլմալը տըր-
լար , տէյէրէք , ծնլարը խըզմէթինէ գապուլ , վէ
մէմուրլյէթլէրինտէ իսլա էթտի :

Խմոթ Առստանդոս Աղորոսուն հիւքմիւ ալթըն-
տա պուլունան մահալլէրտէն մատա , Բօմա տէվլէ-
թինին Շարպտան Աարպա գատար հիւքմ էթտիլի

ախէր մահալէրտէ պուլունան քրիսթիյանլար , Դի-
ոկըտիանոսուն , վէ իքի Մաքսիմիանոսլարըն զու-
մու ալթընտա գալտըլար քի , իւչ երըթընճը ճանա-
վար միսալի , օնլարը փարէ փարէ էթմէքտէ իտի-
լէր : Պէօյիւկ Կոստանդիանոս՝ Դիոկղետիանոսուն
Ֆէրժանլարընըն պիրիսի հագգընա , գանա պաթը-
րըլմըչ գալէմ իլէ եաղըլմըչ ըտը , վէ օնտա զապիթ-
լէրէ տաիմա եէնի վէ շիտտէթլի սկյասէթլէր իճա-
տընա սիւթիւն գուլվէթլէրինի վէ զիհնլէրինի սարֆ
էթմէյէ էմը օլունմուշուտու : Ախէր պիր քիչի տա-
խի , էյէր քի եիւզ աղըզ , վէ եիւզ տիլ , վէ տէ-
միրտէն գազի պիր սէտա օլսա , պու զալիմ գա-
պիթլէրին էլինտէն , օ սալիհ վէ պի կիւնահ ատէմ-
լէրին չէքտիքլէրի տիւրլիւ տիւրլիւ էզիյէթլէրի վէ
իսքէնճէլէրի թարիֆ էթմէյէ գատըր տէյիւ տիր :
Մարտիրոսլարըն ազիզ վէ գըյմէթլի գանըյա հէ-
ման պիւթիւն տիւնեա միւլէմմա օլմուշուտու , էն
գանըլ ճէնքլէր տիւնեայը պու գատար խարապ էթ-
միլ տէյիլլէր իտի • Քրիսթիյանլար ըսա , գան էտէր-
սին քի , տիւնեայը թէրք էտիպ • ճէննէթէ վասըլ
օլմագ զայրէթինէ տիւլմիւլլէր իտի , տէմիլ տիր :

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՍՈՒՐԲ ԹԵՌԴԻՏՈՆՈՒՆ , ՎԷ ԵԷՏԻ
ՄԱՅՐԱՊԵՏԼԵՐԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՕԼՄԱԼԱՐԸ

Պու եանկըն տիւնեայը գապլամըչ իքէն , էն-
գարէ էյալէթինէ , վէ խուսուսա օլ էյալէթին
պաշ յէնրի օլան էնդարէյէ տախի պու աթէչ սի-
րայէթ էթտի , վէ օրասա պուլունան քրիսթիյան-
լար , Թէոդեկնէս նամ վայինին էլինտէն ազ էզիյ-
էթ չէքմէտիլէր : Թէոդեկնէս պէտ ախլաք , հիտ-
տէթլի , զալիմ , գըյազ , գանը սէվէր , վէ քրիս-
թիյանըգտան տէօնմէ միւրթէտ պիր առէմ իտի :
Վէ պու մանսուպա էրմէսի , ախէր պիր մէզլյէթ
վէ մարիֆէթի իչին տէյիլ , իլլա քեաֆֆէի քրիս-
թիյանլէրին վիճուտինի օրթատան գալտըրմայը փա-
տիչահա վատ էթմիչ օլտուղու իչին իտի :

(Սէնէ 303) Շէհիրէ եէթիլտիյինտէ , քրիս-
թիյանլարը գօրգուլարընտան մէյուս վէ փէրիչան
պուլմագ իչին , հէնիւզ էյալէթէ պազ պասմա-
տան , վէ մանսուպունու էլէ ալմատան էվվէլ , մու-
սիպէթլի խապէրլէրի մէյտանա չըգարաը , վէ ա-
ման պիլմէզ սէրթ մէչրէպինի պէյան էթմէք իչին ,
պիրիպիր արգասը սըրա վաֆիր ուղլագլար կէօն-
տէրտի , վէ քրիստէլէրի երգմայա , քահանայլարը
փութլարըն էօնիւնէ սիւրիւքլէմէյէ վէ գուրպան քէս-

տիրութեան , վե փառիշահըն ֆէրմանընա մուխալի-
ֆէթ էտէնդէրին մալլէրինի միրիյէ զուպթ վէ քէն-
տիլէրի էյալ վէ էվլատէրիյէ ախգու կիրիֆթ էթ-
մէյէ հիւքմիւ օլտուղունու պէյան էթմէք իչին ,
եէտինտէ օլան ֆէրմանլարըն սուրէթինի տախի
իլէրիտէն կէօնտէրիպ , քէնտի կէլինճէյէ գատար
ֆէրման մուճիպինճէ ամէլ օլունմասընը էմր էթտի
չէյլէ քի օնլար պէյլէճէնէ զէնճիրիէրին եիւքիւ
ալթընտա գուվլէթտէն տիւշիւպ , վէ տէյնէք ալ-
թընտա էզիլիպ , քէնտի հուգուրունտա արթըգ սի-
ասէթլի իպքէնճէլէրէ տայանմայա թագատլարը գալ-
մասըն :

Պու մուսիպէթլի հաւատիպէր թէվաթուր պուլ-
տուղու անտէ , քիլիսէ քէէննի դարիպ գալուր ,
քրիսթիյանլար էօթէյէ պէրիյէ տաղըլտըլար , շէհիր
պօշանտը , օրմանլար տօլտու , տաղլար շէնլէնտի ,
վէ կէօտէն հիյալէթլի պիր զազէպ կէլէճէք , եա
պիր ապիմ գըյամէթ գօփաճապ կիպի , հերքէսին
գալլինէ պիր գօրգու կիրտի : Փուլփէրէսլէր իսէ
քրիսթիյանլարըն քէտէրլէրինի քէնտիլէրէ ուղուր
գատէմ սայարապ , շաղլըգտա վէ սէվինճտէ իտիլէր
կէճէ կիւնտիւզ մէյիսանէլէրտէ էյէնիպ , սէրիսօ
վէ գայ աղըլ օլտուղլարընտան քիմսէյի ալնիւ-
մէզլէր իտի : Շէհիր իչինտէ պիփէրվա սէրպէսթ-
լիյէ էօթէյէ պէրիյէ տօլաշըլար , սէպէպիւլ եէրէ
էվլէրի պասըպ , պուլտուղլարը շէյլէրի եաղմա է-
տէրլէր իտի , վէ քէնտիլէրէ գարչը գօյան , վէ ա-
ղըգ աջան օլա , ասի ատտ օլունուրունու : Լաքին
ֆէրմանլար օգունուպ , պաշ գարտաշլար , եանի

քահանաւար , սոյոռնկարընտա զէնճիր իլէ մահողէսէ
զօնուլտուգտան սօլրա , արթըգ հիչ պիր քրիս-
թիյան մկտանա չըգմագըտը : Խանէլէրի այսն աշի-
քեար սօյոռնկար , տօաթլարա խիյանէթլիք կէօսթէր-
տիլէր . ոինէ շէր աթտըլար , էհլիըրզ գատընլարը
վէ գըզլարը էօթէյէ պէրիյէ սիւրիւքլէտիլէր . նի-
հայէթ ոլիւթիւն քիլիսէ , բիւզկեարտան վէ տաշկա-
լարտան տէօյիւլէն սէֆինէ կիպի օլմուշուտու :

Ֆիրար էտիպ սէլամէթ ուուլանլարըն սըզլէ-
թի տախի ազ տէյիլ իտի : Խուսուսա զանիմէթ ի-
շինտէ պէօյիմիւշ , վէ րահաթլըգտա էօմիւր սիւր-
մէյէ ալըշըգ օլան քիշիլէր , մաղարալարտա կիզլէ-
նիպ , օթուրզ վէ քէօք եէմէյէ վէ եօղսուլլուք վէ
զահմէթ չէքմէյէ մէճպուր օլտուգլարընտան , պու-
միւսիլլիւ էգիյէթլէրէ տայանամայըպ , պագըլար
աճլըգտան վէ զահմէթտէն էօլսիւլէր , վէ պազը-
լար կէրի տէօնիւպ էյէ կէշտիլէր :

Պու սըզլէթլէր արասընտա Ալլահ օ սէֆիլ
քրիսթիյանլարա պիր պէօյիւք եարտըմ իհսան էյլէ-
տի , ետնի օնլարա պիր առէմ կէօնտէրտի քի ,
տիւնեա ինտիւտէ միւթէպէր վէ միւշէրրէֆ տէյիլ
խտլիսէտէ , Ալլահըն ինտինտէ ազիմ սէվապ սա-
հիպի իտի , վէ պու գաթ սուրը թէղդիտոն ուտու-
քի , էնգարէ շէրինտէն օլուպ , միւթէէհիւլ . վէ
սէնաաթը մէյիսանէճի իտի :

Ֆիւլգազը մէշղուլ օլտուգու սէնաաթ սուրէթի
զահիրտէ սուրըմ էօմիւր սիւրմէյէ մուրայիր կէօ-
րիւնիւր իտի , լաքին չօճուգլըղունտան պէրի ի-
պասէթէ վէ հայր ամլլէրէ զայրէթի օլտուլուն-

տան, ազ վաղըթ զարֆընտա քէմալի մէրթէպէ սուրբ, վէ հըքէսէ հըսնի իսրէթ օլմագ տէրէ-
ճէսինէ եէթիշտի : Մէյսանէսի իտարէխանէ իտի
վէ հէր տիւրլիւ ճան վէ թէն էմրապըլարընա սը-
յընաճագ մահալ. վէ խայր ամմէլլէր մէքթէպի ի-
տի : Գազանսըզը ազճէ իլէ ֆագըրլարը պէսէր,
խասթէլէրէ իմտատ, վէ թաթըլ սէօզլէրի իլէ տէրտ-
վիլէրի թէսէլլի էտէր իտի : Տուա գուվվէթի վէ
թէէսիրլի նասիհաթլարըլա նիչէ նիչէ քիշիլէրէ ֆէ-
նա եօլլարը, սէրխօշլուղու, վէ թամաը սըրագ-
տըրըս, փաքըղա, փէրհիգքեսարըղա, վէ մալլէ-
րինի ֆագըրլարա տաղըթմայա ճէլպ էթմիշ իտի :
Եահուալիլէրտէն վէ փութփէրէսթլէրտէն տախի
վաֆի'ր քիշիլէրի տինէ կէթիլտի : Հէփիսինտէն զի-
յասէսի տէ օտուր քի, պու մէքթէպտէն նիչէ
մարտիրոսլար չըգըպ, տին ուղըրունա հէր տիւրլիւ
խաքէնճէլէրէ վէ սլյասէթլէրէ տայանտըլար : Միւ-
ճիւզասթ իլլէմէյէ տախի հագ թարաֆընտան օնա
գուվվէթ վէրիլմիշ օլտուղունտան, նիչէ խասթէլէ-
րէ տուայըլա, վէ էլինի իւզէրլէրինէ գօմայըլա չի-
ֆա վէրիլտի, շէօյլէ քի մէյխանէճիլլէտէ, վէ օ
էտնա գըյաֆէթ ալթընտա, պիր եպիսկոպոս գա-
տար իշ կէօրիւր իտի, վէ եպիսկոպոսլարա ֆարգ
օլան խըզմէթլէրին չօղունու իճրա էտէրիտի տէսէք
խիլաֆ սէօյլէմիշ օլմայըզ :

Հալաճանը աֆէթի զուհուր էթտիլինտէ տէ
ասլա գարարընը պօզմատը, վէ քէնտինի շաչըրմա-
տը, չունքի պիւթիւն էօմրիւ մարտիրոսլուզա պիր
թէտարիք իտի, ազլը ֆիգրի եալընըզ պու ֆէլա-

քէթ արասընտա դարտաշարընա եարտըմ էթմէք , վէ օնլարա զայրէթ վէրմէք իտի , վէ պու մաքսէ տինին իճրասընա տա սէնաաթը իֆրաթ մինասիպ իտի , մատամ քի էօյլէ պիր մահալտէ պէօյլէ ագըլ տան խարըճ ապիզ վէ իշիւզար պիր քիմսէ պու լունտուղունու քիմսէ մէմուլ էթմէզ իտի : Խանէլէրինտէն գաչըս , էօթէտէ պէրիտէ սէրի սէֆիլ տօլաչան ատէմէրի , աճ սուսուզ հէր շէյէ միւհթաճ օլանլարըն ճիւմէսինի կիւլէր եիւզ իլէ մէ յիսանէսինէ դապուլ էտէրիտի : Խուլասէի քէլամ սուրբ Թէոզիտոն հէր քէսին եարտըմընա եէթիշիր , քէտէր շէքէպէրի թէսէլի էտէր , գաիֆլէրէ տէստէք օլուր , աճ վէ սուսուզ օլանլարը եէտիրիբ վէ իշիրի , վէ խասթէլէրէ մուալիճէ էտէրիտի :

Թէոզեկնէս նամ խաին վալի , քրիսթիյանլարըն շէքսիյի պու էգիլէթլէրէ տէ գանաաթ էթմէյիպ , քրիսթիյանլարըն գուրպան էթինի մէքրուհ սայտըգլարընը պիլտիյինտէն , էքմէյին վէ չարապըն սուրէթի ալթընտա Քրիստոսուն թէնինի վէ գանընը Այլահա գուրպան սունամասընլար տէյի , գուրպան քէսէնլէրէ , չարսու վէ փազարտա սաթըլան էրզազլարըն , վէ պախուսուս էքմէյին վէ չարապըն իւզէրինէ գուրպան սուլարը սէրփմէլէրինի , եախօտ գուրպանտան արթան փարալարը օնլարըլա գարըլթըրմայը էմր էթտի : Լաքին սուրբ Թէոդիտոն պու շէյին տէ չարէսինի պուլտու . չունքի քէնտի էսնաֆընըն ատէթի իւզէրէ , պուզտայ վէ չարապ զախրէսինի էվվէլճէ թէտարիք էթմիշ օլտուղունտան , քահանալար սուրբ պատարագա

օնլարտան գուլանըրլար ըտը , վէ չէ՛ր իջնտէ օնուն մէյխանէսինտէն պաշգա էմին մահալ պուլունմատըղը էճէլտէն , սուրը պատարագ տախի սուհուլէթ իլէ օրատա սունուլուրուտու , չունքի սէնաաթը իզթ իզասընտան հէր կէլէն միսաֆիրի գապուլ էթմէյէ , վէ օնլարը իգամէթ էթտիրմէյէ ըուլսասթը վարըտը : Շէօյլէ քի օնուն մէյխանէսի պուլ միսիլլիւ թուֆանտա Նուհ փէյլամպէրին կէմիսի կիպի , սալի՛լէրէ սըղընաճագ մահալ , վէ սէլամէթ մէսքեանը օլուպ , պիր իպատէթխանէյէ , քահանայլար խորանընա , վէ ազիզ խորհուրդլար իճրա օլունուր քիլիսէյէ թահվիլ օլունուլուտու :

Լաքին օնուն խայրքէրլիյի սալթ պուլ գատար տա տէյիլ իտի , զիրա հափիսխանէլէրտէ Յիսուս Քրիստոսուն ուղրունա սըզլէթ չէքէնլէրէ տախի հէր կիւն զլյարէթ էտիպ , օնլարը թէսէլլի վէ օնլարա իմտատ էտէրիտի , վէ օնլարը մահպէստէն հաքիմ հուզուրունա վէ փուլթլարըն էօնիւնէ կէօթիւրտիւքլէրինտէ տէ , եալընըլ պըրագմաղըտը , օնլարա իսքէնճէ վէրտիքլէրինտէ , եանլարընտա պուլունարագ , իսքէնճէլէրէ մէթանէթ իլէ տայանմալարընա , վէ ճանլարընը զայպ էթմէմէք իջին էօլիւմիւ իրթիքեապ էթմէլէրինէ զայրէթ վէրիրտի : Վէ պէօյլէճէ պուլ ազիզ օլ էսնատէ մարտիրոս օլանլարըն ճիւմլէսինին սէրապէրի վէ ուսթասը օլմուլուտու : Վէ ազըպլէթ էօլտիւքտէն սօղրա տախի օնլարը պըրագմաղ ըտը , չէօյլէ քի պուլ ազիզլէրին թէնլէրինի քէօփէքլէր փարալասըն տէյի , օնլարը գալտըրմագ վէ տէֆն էթմէք , էօլիւմ ճէզա-

սըլլա մէջքուր վալի թարաֆընտան եասադ օլուն ,
մուշ իքէն , սուրը Թէոդիտոն աղա գօրգմայըս ,
օ ազիզ թէնլէրի ալըս տէֆն էթմէք իչին , քէնտի
էօմրիւնիւ տիւրիւ թէնլիքէլէրէ իլգա էտէր իտի :

Հալ պու քի Թէոդիտոնուն զայրէթի , Վիգ-
թօր իսմինտէ պիր տօսթունա եարտըմ էթմէսինտէ
զիյատէ զահիրէ չըգտը : Պու Վիգթօր նամ քիչի ,
գուրպան սունանլարա խիթապէն , սիգին իթիգա-
տընըզ իւզէրէ , Ապուղոն փութ , Տէլոս փութուն
հուզուրունտա քէնտի հէմչիրէսի օլան Դիանա փու-
թուն ըրգընա կէչմիշ տիր , իմտի թաաճճիւս իտէ-
րիսմ քի , պու թարզ թագսիրաթ սահիպի օլանա
թափընտըղընըզտան նասըլ հիճաս իթմէզսինիզ , պու
պիր թագսիրաթ տըր քի , էն զինաքեար քիչիլէր
տախի օնտան իքրահ էտէրլէր , վէ շերաաթընըզ
պէօյլէ պիր շէյի գապուլ էթմէտիքտէն մաստա ,
պունու իրթիքեաս պէտէնլէրէ էօլիւմ ճէզասը հիւքմ
էտէր , տէտիյի իչին , պու կիւնլէրտէ օնու հափիսէ
իլգա էթտիրուիշ իտիլէր : Վիգթօրու մահպէսէ գօ-
տօդտան սօղրա , փութփէրէսթլէր պիր թարաֆ-
տան գապահաթընըն աֆվընը ալըվէրմէյէ , վէ վա-
լինին վէ փատիշահլարըն տա հիւսնիւ նազարընը օ-
նուն իւզէրինէ ճէլլ էթմէյէ ումիտ կէօսթէրէրէք ,
վէ տիկէր թարաֆտան մալինին միրիտէն զապթ օ-
լունաճաղընը , խանէսինին երգըլըս խարաս օլա-
ճաղընը , քէնտիսինին իաքէնճէ չէքէճէյինի վէ էօ-
լիւմէ հիւքմ օլունաճաղընը , հաթթա ճէնազէսինին
քէլիլէր էօնիւնէ աթըլաճաղընը կէօղիւ էօնիւնէ գօ-
յարագ , օնա գօրգու վէրմէյէ , վէ մէթանէթինի

եէնմէյէ չալըջըրլար ըտը : Թէոդիտոն ուսա , Սլա-
հոտան պաշգա հիչ պիր չէյտէն գօրգմամայր , վէ
տինսիղլէրին վէրտիքլէրի ումիտլէրէ գուլագ ասմա-
մայր օնա նասիհաթ էտէրէք , օնու նիյէթինտէ
գազի թութտու : Ճէնկին սօն կիւնիւ կէտիյինտէ ,
պու աղիղին նասիհաթլարը ֆիգրինտէ գալտըքճա ,
աղիւ մէթանէթ իլէ իպէնճէլէրէ տայանտը , լաքին
սօնունա եազըն , վէ հէնիւզ թաճը ալմայա եագ-
լաշըն իքէն , չէքտիյի էզիյէթլէրէ տայանամայրպ ,
թէքրար պիր էյիճէ միւլահագա էթմէք իշին , զա-
պիթտէն պիր ազ վատէ իսթէտի . վէ ճէլատլար
անինտէ իպէնճէտէն ֆէրաղաթ էթտիլէր : Լաքին
թէքրար մահպէսէ գօնուլտուղունտա եարալարըն
չիտտէթինէ տայանամայրպ , ազ վագըրթ զարֆընտա
վէֆաթ էթտի , վէ սէլամէթի հագզընտա քրիւս-
թիյանլարը աղիւ շիւպհէտէ պըրագտը :

Թէոդիտոն պու վագաատան սօղրա եօլա րէ-
վան օլուպ , չէհիրտէն գըրգ միւ ուզագտա պուլու-
նան Մալ թէսմիյէ օլունան գասապայա եէթիշտի :
Վէ օնուն պու եօլճուլուղու Հագ թարաֆընտան
վագը օլտու . շունքի պիր ազ էվվէլ փութիէրէսթ-
լէր օրատա Վալէնթէ իսմինտէ պիր մարտիրոսա
վաֆիր էզիյէթլէր վէրտիքտէն սօղրա , աթէչէ ա-
թըպ եագմըչ , վէ գալան քէմիքլէրինի Գըզըլ ըրմա-
ղա աթմըլ օլտուղլարընտան , օնլարը սուտան չը-
գարըպ , վաճիպ օլան իղզէթ իլէ մէգարա գօնաղ
Ս . Թէոդիտոնա գըսմէթ օլտու :

Թէոդիտոն պու եօլտա պիր թագըմ եօլճուլա-
րա տախի րասթ կէլտի քի , պու աղիղի կէօրտիք-

Լերինատէ աշըրը սէվինճ իլէ գօշարագ եանընա կէլ-
տիլէր , կիւլէր եիւզ իլէ սէլամ վէրտիլէր , վէ օն-
աան կէօրմիւզ օլտուզլարը էյլիկ իշին փէք չօգ թէ-
չէքքիւր էթտիլէր : Պուկար քրիսթիան թայիֆէ-
սինտէն օլուպ , իֆրաթ տին զայլէթիլէ Դիոնա
փութուն քիւրսիսինի տէվիրտիլէրի էճիլտէն , քէն-
տի թապիւլլէրի պուկարա խասիմ վէ տավաճը
օլարագ , թութուպ զապիթէ կէօթիւրիւրլէր լքէն ,
Ս. Թէոդիտոն կէրէք րէճա , վէ կէրէք ագճէ գու-
վէթի իլէ , պու պիչարէլէրի տավաճըլարըն էլինտէն
խէլաս էթմիշ իտի : Իմտի Ս. Թէոդիտոն տախի օն-
լարա րասթ կէլտիյի իշին զիյատէ սէվինէրէք , կէ-
լին չուրատա պիր ազ տիյնէնէլիմ , վէ պիր ճիւզի
թաամ էտէլիմ , տէտի օնլարա : Գասապատան սէք-
սէն ատըմ գատար ուզագ , չայ քէնարընտա , պիր
մաղարայա եագըն չիմէն իւզէրինատէ օթուրտուլար
քի , էթրաֆտա թապիւթտան հասըլ օլմուշ կիւզէլ
աղաճլար վէ էնվաի չիչէլէր իլէ միւզէյյէն պիր
մահալ օլտուզուկտան , վէ էօթէն գուչարըն թաթ-
լը սէտալէրինտէն , զայէթ իլէ խօշ վէ սէֆալը ի-
տի : Լաքին Ս. Թէոդիտոն , գապիլ օլտուզու հալ-
տէ , պիր քահանայ սուֆրասընա տուա էթմէտիք-
ճէ , թաամ էթմէզ օլտուզու էճէլտէն , հէմ պու
սէպէպէ մէպնի , հէմտէ եօճուլար իշին ատէթ օ-
լան տուասընը ալմագ արգիւսի իլէ , պիր քահանայ
պուլուպ օրայա կէթիրսինլէր տէյի , արգատաշլա-
րընտան պիր գաչըն գասապայա կէօնտէրտի :

Կիտէնլէր գասապայա կիրտիլէրինտէ , էօյլէ
վագթը ճաչու ժամլարընք սէօյլէտիլտէն սօղրա հէ-

նիւզ քիլիսէտէն չըզմըջ օլան քահանայաւ րաթի կէլ տիլէր . քահանայ պուռնարըն քրիսթիյան օլտուգլարընը անյատըղընտա , էվվէճէ տավրանըպ , քէնտի ֆազըրխանէսինտէ թաամա տավէթ էթտի . վէ պատէհու կիւլէրէք տինյէյէն , պու կէճէ կէօր տիւլիւմ պիր ըիւյայը սիզէ նագլ էտէյիւմ . սիզէ պէնզէր իքի քիչի կէօրտիւմ քի , պուրայա պիր պէօյիւք խազնէ կէթիրիյօրլարըտը , տէտի : Օնլար տախի ճէվապ վէրիպ , ֆիլվագը պիլէմիզճէ պիր խազնէ վար քի , թէոզիտոն տուր . էօյէ պիր ատէմ քի , տին զայրէթինտէ , վէ գարտաշ մուհապէթին տէ էմսալի եօգ տուր : Լաքին քէրէմ էյէ պուրանըն քահանասը քիւմ , վէ նէրէտէ օլտուղունու պիզէ կէօսթէր տէտիլէր : Պէնիւմ , տէտի Փըրօնտօն , զիրա իսմի Փրօնտօն ուտու : Իմտի քէնտիսինի թէոզիտոնուն եանընա կէօթիւրմէք իսթէտիքլէրինտէ , հայըր , թէոզիտոնու պուրայա կէթիւրմէնիզ , վէ ճիւմէնիզ տէ կէլլէքլէյինիզ տահա մինասիպ տիր . չիւնքի քրիսթիյան պուլունան պիր մահալտէ , գարտաշլարընըն գըրտա իգամէթ էթմէսի ճաիզ տէյիւ տիր տէտի :

Պու նիյէթ իլէ քէնտիսի տէ կէլէնիլէր իլէ պէրապէրիքտէ թէոզիտոնուն եանընա կիթտիլէր , վէ քահանայըլա թէոզիտոն պիրիպիւլէրիլէ էօիւլէտիլէր : Անճագ սուրք թէոզիտոն էնգարէտէ պուլունան քրիսթիյանլարա եարտըմ էթմէք իչին , աճէլէ իլէ օրայա ապտէթ էտէճէք օլտուղունտան , Փըրօնտօնա տէօնիւպ , կիւլէրէք , պուրպսը մասունք սաքլամայա փէք միւնասիպ պիր մահալէ պէնզէյօր

տէտի : Քահանայ տախի ճէվապ վերիպ , մասունք-
լարն մահալինի հազըր վէ պինա էթմէ տէն էվվէլ ,
մասունքլարը հազըր էթմէլի , տէյինճէ օ պէնիմ
իչիմ տիր հաթթա տահա տօլրուսու սանա մասունք
եթիչտիրմէք Սլլահըն իչի տիր , սէն հէման քիլի-
սէյի ինչա էթմէյէ պագ վէ վագըթ կէչիրմէ մա-
սունքլար չափըգ կէլիր , տէտի , վէ պու վասինին
իճրասընա փէյ օլմագ իւզէրէ փարմաղընտան եիւ-
զիւյիւնիւ չըգարըպ , քահանայա թէպիմ էթտիք-
տէն սօղրա , եօլա ըէվան օլտու : Վէ էնգարէյէ
տախիլ օլտուղընտա , պիր տէհչէտլի զէլգէլէ վա-
գը օլմուչ կիպի , հալսօճանք սէպէպինտէն շէհրի
խարապ վէ վիրան օլմուչ կէօրտիւ :

ԵՆՏԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏԼԵՐԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՕԼՄԱԼԱՐԸ

Էնգարէտէ թա կէնճ եաշարընտան պէրի , Ալլահա իպատէթտէ , վէ հէր տիւրլիւ խայր ա-
մէլէրտէ Էօմիւր կէշիրմիշ , վէ եաշարընը ալմըշ
եէտի պաքիրէ գըզլար վարըտը : Թէոգեկնէս պուն-
լարը թուլթուրտու . լաքին իսքէնճէ գուվվէթիյէ
օնլարըն մէթանէթինի եէնէմէտիյինտէն . եէտիսի-
նի տէ Ֆիլիլի շէնիյէ գուլլանսընլար տէյի , պուն-
լարը պիր ալայ էտէպսիզէր էլինէ թէսիմ էթտի :
Պաքիրէլէր քէնտիլէրինի պու միսիլու թէհիլքէ իշին-
տէ կէօրմէ յիլէ , էլլերինի վէ կէօզլէրինի կէօյէ գալ-
տըրտըլար . վէ պաքիրէլէրին սահիպի Յիսուսու իմ-
տատլէրինէ չաղըրարադ , օնա թէսիմ օլտուլար :
Պու արատա էտէպսիզլէրին էն փէրվասըզ . պա-
գիրէլէրին էն եաշըսընը , Թէկուզայը պիր թարա-
ֆա չէքտիյինտէ , Թէկուզա օնուն այազլարընա տիւ-
շիւպ , աղլայարադ չէօյլէ սէօյլէտի : Այ օղուլ , պի-
զիմ կիպի իխթիյար գըզլարտան նէ իսթէրսին ,
չունքի իխթիյարըդտա , օրուն , խասթէլիք , վէ իս-
քէնճէլէր սէպէպինտէն պիզիմ բունհիմիզ թիւքէնմիշ
օլտուղունու , սէն տէ կէօզիւն իլէ կէօրիւյօրսուն :
Պէն եէթմիշ եաշընը կէշմիշիմ . օ պիրլէրին եաշը-
տա չօգ էքսիք տէյիլ եարը Էօլմիւշ պիր թէնէ ա-
շըգ օլմադ ապէս տիր : Չօգ վարմատան կէօրէճէք-
սինքի , պիզիմ թէնյէրիմիզի հայվանլար վէ գապիւ-

ճը գուշար փարալայաճաղար զիրա ճէնաղէլէրի-
միզին թօբրաղա կէօմիւլմէսինի վալիեասաղ էթմիշ
տիր , տէտի : Վէ պու սէօղլէրի սէօյլէր իքէն , պա-
շըն աչըս , պարի շու ագ սաշլարմա հէօրմէթ քթ
պէլքի սէնին տէ պու եաշտա իւթիյար վալիտէն
վար տըր , ծնուն խաթըրը իչին օլսուն , կէօղ եաշ-
լարմըզա մէրհամէթ էտիպ , պիզի քէնտի հալիմի-
պէ պըրագ , վէ պու էյլլինէ պէտէլ պիր կիւն
հազրէթի իսա էֆէնտիմիզին սանա վէրէճէյի իւճ-
րէթէ գանաաթ էյլէ , տէտի : Պու սէօղլէրէ օ տէ-
լիգանլլար տայանամայըս , պաքիրէլէր իլէ պիր-
լիքտէ աղլամայա պաշլատըլար , վէ տաղըլտըլար :

Թէոզեկնէս պու իչէ վագըֆ օլտուգտա , պա-
քիրէլէրին ըրզընա խալէլ կէթիրմէք սէվտասընտան
վաղ կէչիպ , ծնլարը ախէք պիր եօլա տահա սէվգ
էթմէք իչին , Դիանա վէ Մինէրվա փուլթլարըն
լըզմէթինէ թային էթմէք իսթէտի : Պու փուլթլա-
րը հէր սէնէ եագըն պիր կէօլտէ եայգամագ ա-
տէթ իտի , վէ արապալար ըլս , վէ ազիմ զինէթ
վէ ալայըլա եայգամայա կէօթիւրիւրլէր իտի , վէ
մուայլէն վագըթ տախի օ կիւնլէրէ թէսատիւֆ
էթմիշ իտի : Իմտի Թէոզեկնէս պաքիրէլէրի ճիւմէ
այէմ հուզուրունտա ըրաւայ էթմէք իչին , չըրըլ
չըլպագ օլտուգլարը հալտէ ծնլարը էօնտէն կիտէն
արապալար իւզէրինէ տուրտուրտու քի , կէօրէն-
լէրին քիմիսի ծնլարըն իւթիյարլըզընա մէրհամէթէ
կէլիր • քիմիսի մէթանէթլէրինէ թաաճիւպ էտէր ,
քիմիսի տէ թէէտիւպ իլէ տուրուշարընը մէտհ է-
տէր իտի վէ եարալարընը կէօրէնլէր կէօղ եաշը

տէօքմէքտէն քէնտիլէրինի ալըգօյամազլար ըտը, Արգատան փուլթլարըն արապասընը, վէ շալկըճըլար ըլա պիր ալայ ճէմիյէթ, վէ սաջլարը տաղընըդ պիր թագըմ րագգասէլէր կիտէր իտի :

Թէոդիտոն պաքիրէլէրին պու միոխլիւ 'ագիմ թէհլիքէտէ պուլունսուգլարընը իշիթտիյինտէ, զաիֆ թապիաթլը օլտուգլարընտան վէսլէսէ էտէրէք տուայըլա օնլարա եարտըմէթմէյէ գօշտու, վէ Թէկուզանըն եէյէնի Փօլօխրօնու, վէ քէնտի ագրապասը օլան տիկէր Թէոդիտոնու, վէ քրիսթիյանլարտան պիր գաջ քիշիյի տախի պէրապէր ալըպ, Հարանց քիլիսէսինէ եազըն Թէոկարիս նամ պիր Փագըրըն խանէսինտէ գափանտը, վէ օրատա եիւզիւ գօյու եէրէ տիւշիւպ, չիյ սապահտան սաաթ ալթըլյա գատար օնլարըլա պէրապէր տուայա տուրտու, վէ սաաթ ալթը գարարլարընտա Թէոկարիսին գէվճէսի կէլիպ, պաքիրէլէրին մէգքիւր կէօլտէ պօղըլսուգլարընը խապէր վէրտի : Թէոդիտոն պու մէսըուր խապէրի ալսըղընտա, եիւզիւնիւ եէրտէն գալտըրըպ, աղլայարագ, համոու սէնալէր օլտուսանա եան րապպիմ քի, կէօղիւմիւն եաշլարընը պօշա կէօնաէրմէտին, տէտի : Պատէհու օ աղիզլէրին նէ թարգ էօլտիւքլէրինի, վէ օնլարը նէրլէյ, եանի կէօլիւն օրթասընամը, եօղսա գըյըսընամը աթտըգլարըն, վէ սաիր թէֆէրոուաթլարընը մէրսումէ գարըտան սիւալ էթտի : Մէրսումէ տախի ախէրլէր իլէ պիրլիքտէ նէքի կէօրմիւ իսէ, ճիւմիէսինի օլտուղու կիպի նազլ էթտի : Եանի վալի (Մայրապէրէրէ) պաքիրէլէրէ կէրէք թաթլըլըլա,

վէ կերէք գօրգու վերմէյիլէ , հէր նէ եափտըյըսա
հէփիսի տէ պիհուտէ օլտու , հաթթա թէկուզա ա-
ղըր սէօղէր իլէ վալիյէ գարշը տուրտու : Քէզալիք
Դիանա վէ Մինէրվա փուլթարըն խըզմէթինէ պու-
պաքիրէլէր վալի թարաֆընտան թային օլունմուշ
օլտուգլարը իշին , օ փուլթարըն խըզմէթճիսի պու-
լունան գարըլար օնլարը գապուլ էտիպ , մէմուրի-
յէթէրինէ մախսուս օլան պէյազ էլպիսէլէրի վէ
թաճլարը օնլարա թէքլիֆ էթտիքէրինտէ , թահ-
գիր իլէ կէրիյէ աթտըլար : Ագըպէթ վալի գաթի
ումիտ օլուպ , վէ հիտտէթլէնիպ , հէր պիրինին
պօյնունա պիրէր աղըր թաշ պաղլայարագ , վէ մա-
վունալարըլա կէօիւն էն տէրին մահալինէ կէօթիւ-
րէրէք , կէօլէ աթսընլար տէյի էմր էթտի , վէ
պէօյլէճէ օ պաքիրէլէր պու գատար իսքէնճէլէրտէն
սօղրա , պու թարգ էօիւմէ տախի մէրտլիյիլէ տա-
յանըպ , տին ուղըունա , վէ Յիսուս Քրիստոսուն աշ-
գընա օ կէօլտէ , գըյըտան եիկիրմի պէշ այագ
գատար ուզագտա օլարագ , սօղուլտուլար տէտի :

Թէոդիտոն օ պուլունտուղու մահալտէ , պա-
քիրէլէրին թէնիլէրինի կէօլտէն չըգարմագ իշին պիր
եօլ պուլմագ իւզէրէ իսթիշարէ էթմէքտէ իքէն ,
ագչամ օլտուգտա Նիշէրիոս իսմինտէ պիր տէլի
գանլը քրիսթիյան կէլիպ , օլ ազիզէրին թէնիլէրինի
կէօղէթմէք իշին , վալինին կէօլէ եագըն մահալտէ
գապիթլէր թային էթմիշ օլտուղունու խապէր վէր-
տի : Թէոդիտոն պու խապէրտէն իֆրաթըլա միւ-
քէտտէր օլուպ , արգատաղարընտան այրըլարագ
Նահապետաց քիլիսէսինէ կիթտի , լաքին փուլթիւ-

րէսթլէր քիլիսէ գափուսուսուգափամըլ օլտուգլա-
րընտան , տըջարըտան խորանա տօղրուլուպ , վէ
եիւզի գօյու եէրէ գափանըփ , վաֆիր գէման տուա
էթտի : Օնտան Հարանց քիլիսէսինէ կէշիպ , օնու
տախի գափալը պուլտուզուենտան , եինէ էօյլէճէ
տըշաըսընտա տուա էտէր իքէն , արգասընտան պիր
փաթըրտը իշիտիր , վէ քէնտինի թուլթմայա կէլի-
յօրլար զաննըյա թէքրարէն թէուկարիսին խանէ-
սինէ գաշար , վէ օ կէճէ օնտա եաթար : Ույզու-
յա տալտըղընտա , թէկուզա պաքիրէ օնա կէօրիւ-
նիւպ , տօսթանէ շէօյլէ թէշէքքի էտէր , վէ այ օ-
ղուլ , սէնտէմի ույսւրսուն , վէ պիզի հիշ գայըր-
մագսըն , պիզիւթէնլէրիմիզին կէօլիւն տիպլինտէ
գալմասը , վէ սէնին րահաթ ուպու ույումագըղըն
րէվամը տըր , պէն սէնի չոճուզլուզուենտա , փէ-
տէրինէ վէ վալիտէնէ նիսպէթէն քրիւթիյանըղըն
քէմալինէ էրտիրմէյէ , վէ Փազիլէթ եօլունա գօ-
մայա վէրտիյիմ նասիհաթլար հիշ խաթըրընա կէլ-
մէզմի , սէն պէնի վալիտէ մագամընտա թուլթա-
րըտըն , շիմտի էօլտիւքտէն սօղրա , պէնի պէօյլէ
ոճուլթմալըմըսըն , պիզիւթէնլէրիմիզի պալըզլա-
րա եէտիրմէ , իքի կիւնտէն սօղրա սէնտէ ազիւ
պիր ճէնկէ կիրէճէքսին , գալգ իմտի կէօլէ կիթ ,
լաքին պիլէնճէ թէվվէքէլլի ատէմ ալմա տէր : Թէ-
ոտիտոն օ սաաթ գալգըպ , րիւյասընը այագտաշ-
լարընա նագլ էթտի , վէ կիւն տօղտուզուենտա
ճիւմէսիտէ սէօզիւ պիր էտիպ , Ալիշէրիանոսու վէ
թէուկարիսի կէօլէ եօլատըլար քի , պէքճիլէր հալա
օնտա օլուպ օլմատըղընըն խապէրինի կէթիրսինլէր

չունքի օ կիւնէր Իիանա փութուն պայրամ կիւն-
յէրի օլտուլունտան , պէլքի պէքճիկը պըրագըս
կիթմիշէր տիր տէյի մէմուլ էտէրէր իտի : Կաքին
էլան օրատա պէքյէմէքտէ օլտուգլարընն խապէ-
րինի ալտըգլարընտա , ագչամա գատար պէքյէյիս ,
ադչամ օլտուգլունտա , թէնյէրի թաչարա պապու-
յան իւիէրի քէսմէք իշին , պիրէր քէսքին պալթա
ալըս , թաամ էթմէտէն եօլա շըգտըլար : Կէճէ
գաթը գարանըգ օլուս , նէ այ այտընըղը վարը-
տը , նէ տէ երլտըգ փարըլտըս : Եօլ իւգէրինտէ
պիր մահալ վարըտը քի , ատէմիէրի էքսէրի օրատա
գաթը էթտիքէրինտէն , քէսիւմիշ պաչար , չիւրի-
միշ թէնէր , վէ քէմիք երղընթըլարը մէմճուտ օլ-
տուլու իշին , կէճէ վաղթը օրատան քիմաէ կէչէ-
մէզ իտի , օ մահալէ եէթիշտիքէրինտէ գօրգմայտ
պաչլատըլար ըսա տա , օրատան պիր սէս շըգըս ,
գօրգմա թէոդիտոն , սէրպէսթ կէլ եանըմա , տէ-
տիյինի իշիթտիքէրինտէ , գօրգուլարը տահա վի-
յատէ արթտը . անինտէ հէփիտի տէ եիւղէրինէ
խաչ շըգարտըլար . օ արատա կիւն տօլու թարա-
ֆընտան օնարա շալգը պիր խաչ կիւրիւնտիւ . տիւ
չէօքիւս օ թարաֆա տօղրու սէճտէ էթտիէր , վէ
պիր ճիւղի տուա էթտիքտէն սօղրա , եօլլարընտ
տէվամ էթտիէր իսէ տէ , էօյլէ գարանըք իտի քի
պիրիպիրէրինի կէօրէմէզլէր իտի . պիր թարաֆ-
տան թուֆան կիպի եաղմուր եաղմագտա , վէ էօյ-
լէ չէտիտ ըիւզկեար էսմէքտէ իտի քի , կիւճ պէլա
այագտա տուրա պիլիրիէր , վէ եօլլարըն շամու-
րունտան , հէման գըմըլտանաճագ թագաթլարը

դալմաւրջ ըտը : Իմտի պիր մըգտար տիյնէնմէյէ մէճպուր օլտուղլարընտան, թէքրար տուայա տուր տուլար, օ արատա պիր նուր տօշուպ, օնուն այ տընյղըյլա եօլու սէչէ պիլտիլէր : Նուրտան մատա չէֆաֆը լիպասլար կիյիլչ ագ սաչը վէ սագայլը իքի քիչի կէօրիւնիւպ, թէոգիտոն, զայրէթէթ, Սլլահ սէնին իսմինի մարտիրոսլար տէֆթէրինէ գայտ էթտի, վէ պիզի սէնի գարչըլամայա, վէ ճէննէթէ կէօթիւրմէյէ կէօնտէրտի . պիզի տէ սիւալ էտէրսէն, պիզ Հարանց թագըմընտանըզ . թուլտուղուն եօլու սլըրագմա . Ս. Սօսանտրոս նահատակը կէօլտէ պուլուրսունուզ քի, պէքճիլէրի տաղըթմագ իչին սիլահլանմըչ կէլիլչ տիր . լաքին պիլէնճէ թէվէքէյիլ ատէմ կէթիւրմէյէլի իտին, տէտիլէր :

Իմտի օ նուրուն արտըսըրա կիտիպ, կէօլէ եէթիլտիքէրինտէ, ֆիլվագը Սօսանտրոս նահատակը օրատա պուլտուլար քի, պէտէնինտէ գըրհ պաչընտա միլֆէր, պիր էլինտէ դալգան, վէ օ պիր էլինտէ մէզրագ օլտուղու հալտէ, էթրաֆա աթէչ փիւսկիւրէրէք, պէքճիլէրի տաղըթմըչ ըտը, տիկէր թարաֆտան տախի եաղմուրուն շիտտէթինտէն, վէ քէսքին պիր պօրայըլա կէօյ կիւրէյիլպ շիմէք չագտըղընտան, պէքճիլէր տէհչէթ իլէ եաղընտա պուլունան պիր գուլիպէյէ գամանմըչ ըտըլար : Վէ բիւզկեար էօյէ չէտիտ էսէր իտի քի, կէօլուն սուլարընը գըյըյա տօղրու սիւրտիւլինտէն կէօլուն տիպի կէօրիւնիւպ, պաքիւրէլէրին թէնլէրի մէյտանա չըգտը : () վագըթ թէոգիտոն պիլէսինճէ պուլունան ալագտաչլարըյլա պիրվէտէ, իփլէրի

քէսիւ , թէնկերի կէօլտէն չըգարտըլար , վէ մէր-
քէպլէրին իւզէրինէ գօյուպ Նահապետաց քիլիսէ-
սինէ տօղրու կէօթիւրէրէք , քիլիսէյէ եագըն պիր
մահալէ տէֆն էթտիլէր :

Պաքիւրէլէրին իսմէրի սլունլար տըրլար . եանի
Թէկուզա , Աղէքսանտրա , Ֆայինա , Կըւաւտիա ,
Էւֆրազիա , Մաթրօնա , վէ Յուդիտա : Պունլարըն
իւչիւ , եանի Թէկուզա , Աղէքսանտրա , վէ Ֆայի-
նա , Առաքեալլարըն թութտուղու թարիգ իւզէրի-
նէ եաշամագ իսթէտիքլէրինտէն , տիւնեայը , վէ
մալու մուքլէրնի քիւլիւէն թէրք էթմիչէր խի :

Իրթէսի կիւն պու թէնկերին չալընմասը թէ-
վաթուր օլտուղունտա . պիւթիւն չէհիր ալթիւսթ-
օլտու , վէ պիր քրիսթիյան կէօրտիւքլէրի անտէ ,
թութուպ իսկէնճէ վէրիւլէր խի : Թէոդիտոն քէն-
տի սէպէպլինտէն պու գատար քիչիլէրին թութու-
տուղունու իչիթմէյիլէ , քէնտինի էլէ վէրմէք իս-
թէտիլիսէ տէ , քրիսթիյան գարտաշլարը մէն էթ-
տիլէր : Անճագ Փօլօլարօն պու իչէրաէն սահլո՛ սլիւ
խապէր ալմագ իչին , քէօյիւ գըյաֆէթինէ կիրէ-
րէք չարսույա չըգտըղընտա , թէզվարի եագայը էլէ
վէրտի , օնու վալինին հուզուրունա կէօթիւրտիւլէր ,
վէ վաֆիւր տայազլար վէ էզիյէթլէր իլէ իսթինթա-
գա չէքլիմէյիլէ , էնճամը էօլիւմտէ գարար վէրէ-
ճէք օլտուղունու կէօրտիւյիւնտէն , տայանամայըպ
պաքիւրէրին թէնկերինի Թէոդիտոնուն գալուրտը-
ղընը , վէ կէօմիւլմիւշ օլտուգլարը մահալի տախի
վալիլէ խապէր վէրտի : Վալինին էմրի իւզէրինէ
թարիֆ էթտիլի մահալէ կիտիպ օ թէնկերի չըգար-

տղլար վէ ամէնէն եադտղլար : Օ վաղըթ Թէոդի-
տոնն վէ սաիր քրիսթիյանլար , Հադ Թարաֆընտան
պիւհնճէ Թէվէքէլի ատէմ ալմա տէնիլմէսի նէ մա-
նայա օլտուզունու անլատըլար :

Ալլահն էրարլարընա ազըլ եէթիլմէլ , վէ
հիքմէթինտէն սիւալ օլունմազ , լաքին մատամ քի
սլաքիլքէլէրին Թէնլէրի Թէզվարի մէզար իզգէթին-
տէն սլէօյլէ մահրում գալսճադլար ըմըլ , օնլարա
սլու մէզար իզգէթինի վէրմէք իշին , Ալլահն նիճէ
սլու գատար միւճիւզատլար իշէտիյինէ Թաաճիւսլ
օլունուր : Անճադ սլու վէճհիլէ Ալլահ Թալա Թէ-
ոդիտոնա մարտիրոսլուզ շէրէֆի վէրմէյէ եօլ աշ-
մըլ օլտուզտան սլաշգա , մարտիրոսլարըն ազիզ
մասունքլարընա վաճիսլ օլան իզգէթի վէրմէք մադ-
սէտինտէն իսէ , սլիր մարտիրոս վիէյտա էթմէք
մաքսէտի տահա սլէօյլէք տիւր , վէ օ սլիրինտէն
իսէ , սլու մադսէտէ մէսնի միւճիւզաթ վազըլ օլ-
մասը տահա ճաիզ տիր :

ԹԵՈԴԻՏՈՆՈՒՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՕԼՄԱՆԸ

Թէոդիտոն սլու գարա խապէրի ալտըղնտա
քրիսթիյան գարտաշլարըլլա վէտաւէշտի , վէ քէն-
տինին մարտիրոսլուզ Թաճընա լայըզ օլմասը իշին
զիյատէճէ տաւա էթսինլէր տէյի օնլարա րէճա է-
տիսլ , ճէնկէ կիրմէյէ հազըրընտը . վէ օնլարըլա
սլիրլիքտէ տուայա տուրուսլ , հալաճանքը տէֆ էթ-

սին , վէ քիլիսէյէ տառայիչ վէ ռահաթլըք վերմէսի
իչին Ալլահա խալլըճա նիյաղլար էթաիքտէն սօղրա
ճիւղէսի իլէ էօրիւշտիւ , հէփիսինին կէօղլէրի եալլըա
տօլտու . վէ պատէհու Փրոնտոն քահանայ Մալ գա-
սապաորնտան մէրքէսլ իլէ կէլիւլ , եիւղիւլիւմիւ պէ-
րապէր կէթիրտլլինտէ , թէնիւմ էլինիզէ կէչէրսէ
օնա թէսլիւմ էտին տէյի թէնսլիւմ էթտի : Պատէհու
պիւթիւն վիճուտինին իւղէրինէ խաչ չըգարըսլ ,
ճէնկ մահալլինէ , եանի չարսույա տօղրու սէրպէսթ-
ճէ կիթմէյէ պաչլատը : Եօլտա չէհիլլիլէրսէն իքի
տօսթուճա րասթ կէլտի քի , Դիանա վէ Մինէրվա
փութլարընա գուրպան քէսէնլէր էհալլի իլէ սլիր օ-
լուսլ , քրիսթիյանլարը փութլարա սէճտէ էթտիր-
մէյէն սէն սին տէյի տալաճը օլմուշ տուրլար , վէ
պաքիրէլէրին թէնլէրինի կէօլտէն սէն չըգարմըշսն
տէյի Փօլօխրօն սէնի զամիլ էթմիչ , տէյէրէք , նի-
յէթինի թէսլտիլ էտիւլ կէրի տէօնմէսի , վէ հէնիզ
վազըթ վար իքէն սէլամէթինի արամասը իչին փէք
չօգ խարամ էթտիլէր իսէ տէ , Թէոդիտոն գաթի
ճէվասլ վերիւլ , էյէր պանա էյլիք էթմէք իսթէր-
սէնիզ , կիտին , վէ գուրպան քէսէնլէրին վէ էհա-
լինին արատըղը Թէոդիտոն սուրատա գափուտա
տուրույօր տէյի զապիթլէրէ վէ վալիյէ խապէր
վէրին , տէտի : Վէ օնարա սու ճէվասլը վէրսիք-
տէն սօղրա , կէչիւլ եօլունա կիթտի , վէ տիւշմէն-
լէրին գարըլընա չըստը : Անինտէ օնու թութուսլ
վալլինին հուգուրունա կէօթիւրտիւլէր . գօնագտան
իչէրի կիրտիլլինտէ , օրատա հազըր օլան լաթէչի ,
գայնար գազանլարը , չարղլարը , վէ ախէր չօգ

նորիւ խաբէնճէ ալաթլարընը կէօրիւս , կիւլէճ
եիւզիւէ : վէ ֆէրա՛ն գալսիլէ օնլարա նազարընը
չէվիրտի , վէ տէրունինսէ օլան սէպաթ վէ մէթա-
նէթ կիւլէճ եիւզիւնտէ փարլար ըտը :

Վալի օնու կէօրտիւյիւնտէ , էլէմ՝ իւզէրէ օլ-
մա , էյէր քի փութլարա գուրպան սունարսան , վէ
Պիղատոսուն հիւքմիւ իլէ խաչ իւզէրինտէ էօլէն
Քրիստոսու ինքեար էտէրսէն , սու կէօրտիւյիւն
խաբէնճէ ալաթլարը սէնին իչին տէյիլ տիր , վէ
գուրպան քէսէնլէր իլէ էհալի թարաֆընտան թէ-
վաթուրէն հուզուրումա արզ օլունան թէչլէքքիլէր-
տէն սանա պիր տիւրլիւ քէտէր կէլմէզ , թազսի-
րաթլարըն քիւլիլէն աֆիլ օլունուր , սէնի տօսթլա-
րըմըն սըրասընա գասուլ էտէրիմ , վէ փատիչահըն
էն պէօյիւք քէրէվլէրինէ սէնի նաիլ էթտիրիրիմ ,
չէօյլէ քի շիմտէն սօղրա փատիչահըն էմրնամէլէրի
սանա կէլիւր , վէ ճէվապընը սէն վէրիրսին , սուն-
տան տահա պէօյիւք իզզէթ իսթէրմիսին : Ապոզն
փութա գուրպան քէսէն սէն օլուրսուն , պիւթիւն
չէհիրֆն ումուրու սէնին եէտինտէ օլուր , ախէր
գուրպան քէսէնլէրէ սէն նիզամ վէրիրսին , վիլայէ-
թին ինթիյաճաթընը զապիթլէրէ սէն իֆատէ վէ
էմր էտէրսին , վէ պիր մուհիւմ մասլահաթ իււհուր
էտէրսէ , փատիչահա մէպուս կէօնտէրէն սէն օ-
լուրսուն , տէտի :

Թէոգիտոն վալիէ ճէվապ վէրիպ , պիր թա-
րաֆտան փութիւէրէսթլէրին փութլարա ազվ համ
էթտիլէրի թազսիրաթլարը վէ բէզալէթի հալլէրի
թաֆսիլէն իսպաթ , վէ օ պիր թարաֆտան Յիսուս

Քրիստոսուն ազիմէթինի վէ միւճիզաթլարընը զիբը
էթտի յինտէ , չէտիտ րիւզիկեարտան տէնիզին գա-
պարտըղը կիսի , պու ազիզին իշպու վաղընտան տա
փութիւնէսթլէր գապարըպ , ազիմ պիր ինթի-
լալ փէյտա օլտու , խուսուսա գուրպան քէսէնէր
եագալարընը եըրթտըլար , սաչլարընը եօլտուլար ,
թաճլարընը փարալատըլար , էհալի տախի վալիյէ
պու ատէմէ սէն նիճէ թաամիւլ էտլյօրսուն քի ,
պու գատար սէօղէր իլէ ալանէն փութլարընըզըն
իթիսարընը պօղտու տէյէրէք ազիմ ֆիրեատըլա
չիքեայէթ էթտիլէր : Ալալի զաթէն թէոզիտոնա
խասիմ իքէն , էհալինին ֆիրեատընտան տա սլր
գաթ տահա թահրիք օլարադ , ճէլլաթլարա արթէչի,
տէմիր թըրնագլարը , վէ հէր տիւրլիւ խիէնճէ ա-
լաթլարընը հաղըրլասընլար տէյի էմր էթտի : Պու
իսթիլալ արասընտա եալընըզ թէոտիտոն քէէննի
օ գըյամէթ քէնտի իչին գօփմամըչ կիսի , վէ պիր
էշպէհ փէհլիվան միսալի կիւլէր եիւզ իլէ , վէ ֆու-
թուրսուզ տուրուրուտու , վէ օնուն պու շաղըղը
վէ մէթանէթի խիէնճէ չէքտլի վագըթ տախի
պէրգարար գալըր : Իմտի օնու խիէնճէյէ գօ-
տուգլարընտա , ճէլլատլար թագըմ թագըմ պէօլիւ-
նիւպ , պիր թագըմը եօրուլտուգճա , օ պիր թա-
ղըմ օնլարըն եէրինէ կէչէրէք , տէմիր թըրնագլար
ըլա սաաթլարճա էթլէրինի գօրարըր ըտըլար : Թէս-
դեկնէս պունատա գանաաթ էթմէյիպ , եարալարըն
իւզէրինէ քէպըն սիւքէ տէգըտիւրտիւ , վէ իւզէ-
րինէ աթէչ գօտուրթտու : Ազիլ մարտիրոս , թէ-
նին եանըզ գօգուսունու պտըղընտա , իբրահըն

տան երեզիւնիւ վալիյէ սօղրու չէվիրմիլիտի , վալի
օնուն պէօյլէ թէփրէնմէսինի խօքէնճէլէրէ տայա-
նամատըղընտան տըր վաննըլա , օնու իսթիշլա
էթմէյէ պաշլատը , վէ հանլյա սէնին էօյիւնախլուն
տէտի : Լաքին թէոդիտոն ճէվապ վէրիպ , սէնին
ղանն էթախին կիպի տէյիլ , անճադ սէն պադ քի ,
ճէլլատլար էմրինի էյիճէ իճրա էթ սինլէր . զիրա
սլունլար եօրուլտուլար , վէ էյէր տահա եէնի պիր
խօքէնճէն վարըսա , օնլարը տա իճրա էթ , վէ սաշ-
գա ալաթլար գուլլան քի , պէնտէ օլան , եախօտ
Հազըրէթի խա թարաֆընտան պանա վէրլէն մէ-
թանէթի կէօրէսին , չունքի սէնի պէօյլէ պայալը
պիր էսիր գասար տալի սայմամայա գուվվէթ վէ-
րէն Հազըրէթի խա տըր , տէտի : Վալի հիտտէ-
թինտէն աթէշ քէսիլիպ , թաշլարըլա եանաղլարընա
ուրտուրարապ , տիլէրինի տէօքտիւրտիւ : Ազիլ
Մարտիրոս ուսա , տիլիմի տալի քէստիրսէն , վէ
սէսիմի տէ պօղսան , Ալլահ եինէ տէրունիմտէն
սէօյլէտիյիմի վէ տիլէտիյիմի իշիտիր վէ անլար ,
տէտի .

Թէոդեկնէս ճէլլատլարըն եօրուլտուլունու
կէօրմէյիլէ , պիր գաշ կիւնտէն սօղրա թէքրար չը-
գարըպ , պիր գաթ տահա ախէր վէ եէնի խօքէն-
ճէլէր վէրմէք իւղէրէ , Թէոդիտոնու մահպէսէ կէօ-
թիւրսինլէր տէյի էմր էթտի : Պու միւնասիսլէթ իլէ
Թէոդիտոն չէհիր իշինտէն կէշէր իքէն , Յիսուս Գը-
րիստոսուն գուտրէթինի , վէ քէնտի տօսթլարընա
իհսան էթտիլի գուվվէթի պէյան էթմէք իշիւն ,
եարալը պէրէլի վիճուտինի հէր քէսէ կէօսթէրէրէք

իշթէ , հաղրէթի իսա քէնտի գուլարընա աղըըը վէ սըզըըը պէօյէ տույուրմազ վէ աթէշին գուվէթ թինի օնլարըն թէնլէրինտէն տէֆ էտէր , վէ իս թէր ֆազըր օլտուն , իսթէր տէվէթլի , իսթէր գուլ օլտուն , իսթէր աղա , հէր տիւրլիւ ինսանլաւրա զապիթ գօրգուսունու , վէ տինէ գարըը սատր օլան ֆէրմանլարը սայմամայա գուվէթ վէրիր , վէ քէնտիսի էվվէլա պիզլիմ սըղրումուզա քէնտինի ֆէտա էթտիլի էճիլտէն , պիզլիմ տէ օնուն ուղրունա ֆէտա օլմագլըղմըզ հազ վէ վաճիպ տիր , տէր իտի :

Վալի պէշ կիւնտէն սօղրա Թէոդիտոնու թէքրար հուզուրունա կէթիրթտիրիպ , եինէ տէմիր թըրնազլար ըլա եանլարընը գազըթտըրուզտան , վէ եարալարընը թէքրար աշտըրտըզտան սօղրա , ճէլլատլարըն եօրուտուղունու կէօրիւպ , օնու գըզ զըն թուղլար իւզէրինէ եաթըրթտըրտը : Պու աղընըն շիտտէթի Ս. Թէոդիտոնուն ճիկէրինէ գատար թէէսիր էթտիլինտէն , օնուն շիտտէթինի պիր ճիւզի թէսքին էթսին տէյի Յիսուսա ըիճա էտիպ , էվ վէլքի էսքէնճէլէրէ թահամիլ էթտիլի կիպի , պու իսքէնճէյի տախի կիւլէր եիւզիլէ չէքտի : Օլ սէպէպտէն էօթիւրիւ Թէոդեկնէս իւշիւնճիւ տէֆա օլաւրագ Թէոդիտոնու թէքրար էվվէլքի իսքէնճէլէրէ գօյուպ էթլէրինի գօփարթտըրտը :

Ագըպէթ Թէոդեկնէս պու իկիտին հագընտան կէլէմէտիլինէ մէյուս օլուպ , չու իլամ իլէ օնուն գաթլինէ հիւքմ էթտի : Եանի Թէոդիտոն քրիսթիյանլարը հիմայէ էտիպ , փուլթարա խասիմ օլուպ ,

վէ փատիշահլարըն էմրինէ իթաթ էթմէյիւ , պէ-
նի , վէ պէնտէ պուլունան հիւքիւմէթի սայմատըլը
իչին , պուլուրաում քի դաթլ օլտուն , վէ թէնի ա-
թէչէ եագըլըն , վէ քրիսթիյանլար մինպատ օնըն
թէնինի գալըրըլ մէզարա կէ օմմէսինյէր : Թէսդի-
տոնուն չէքտիյի իսքէնճէյէրի սէյր էթմէյէ կէլմիչ
օլտն խալզ , օնուն մէրտլիյինէ վէ մէթանէթինէ
հայրան օլտուլար ,

Իմտի Թէոդիոտն գաթլ օլունաճալը մահալէ
եթիլիտիյինտէ , Ալլահըն քէրէվի իլէ ալղըն աթ-
տէրի եէնտիյինէ , վէ օնուն պաչընը հպտիյինէ թէ-
չէքքիւր , վէ քիլիսէյէ առայիւ վլրսին , վէ քէնտի
դանըյլա տիւլմէնյէրին էօրքէսինի սէօյիւնաիւրօիւն
տէյի Ալլահա նիյաղ էթտիքտէն , վէ տուաւընը ա-
տէթ իւկէրինէ ամին իլէ պիթիրտիքտէն սօղրա ,
պէօյէ պիր ազիզ փէտէրտէն այրըլլա էօքսիւզ գա-
լաճագլարընա աղլաւմագտա օլտն քրիսթիյան քար-
տաչարա տէօնիւս , օնլարը թէսէլլի էթտի , սա-
ղըն պէնիմ իչին աղլտմայըն իլլա պանա [գուզվէթ
վէրիպ տիւլմէնէ զպէպէ էթտիրտիյի իչին Ալլահա
չիւքը հտին , պէն տաթի խըզմէթիմի թէքմիլ էթ-
տիմ , չիմտիտէն սօղրա կէօյտէ սիզլին իչին Ալլահա
նիյաղ հտէրիմ , տէտի : Վէ պու սէօզլէրի թէքմիլ
էթտիքտէն սօղրա . սէվինէրէք պօյնունու ճէլլատա
ուզաթտը , վէ պալը քէսիլիպ , պու գատար ճէնք-
լէրտէն սօղրա նիհայէթ մարտիրոսլուգ թաճընա
նաիլ օլտու :

Պաչը իլէ պիրլիքտէ թէնինի եագմագ իչին
հոգըրլամըլ օլտուլըսըրը պիր պէօյիւք օտուն եը-

զընթրար իւզերինէ դօտուլար լաքին Ալլահ թաալա
օ ազիւ մասունքլարը էսիրկէյիս , անիտէ օնլարըն
իւզերինէ չափլը պիր նուր էնտիրտի քի , օնլարըն
եանընա եադլաչըս , օ օտունլարը թութուչուուր-
մայա քիմսէ ճէսարէթ էտէմէտի : Ալլաի պունու
իշիթաիյինտէ , օնուն թէնինի վէ պաչընը կէօզէթ-
սինլէր տէյի պէքճիլէր թայլին էթտի :

Պու էսնատէ Փրօնտոն քահանայ ազիւ Մար-
տիրոսուն եիւղիւյիւնիւ իւզերինէ ալըս , արզիւլէ-
տիյի մասունքլարը Թէոգիտոնուն վատի իւզէրէ ա-
լըս կէօթիւրմէք ումիտի իյէ էնգարէյէ եօլճու օլ-
տու : Ալէ մէրքէպինէ՝ քէնտի էլիյլէ թիմար էթաիյի
սյադընտան եաիմըլ օլտուլու էսքի շարասլ եիւքէ-
տիսլ , էօյլէճէ եօլա չըգմըչըտը : Ազչամ իւզերի էն-
գարէյէ եէթիչիսլ , ազիւ մարտիրոսուն թէնի սու-
լունտուլու մահալտէն կէչէր իքէն , հիքմէթի իլա-
հի իլէ , մէրքէսլ օ թարաֆա տօղրու վարըսլ եը-
զըլտը : Պու ազիւ թէն օթլուզլար վէ եաիրազլար
իչինտէ կիզլէնմիշ իտի , վէ պէքճիլէր քէնտի րա-
հաթլարը իչին , գամըլար վէ աղաճ տալլարըյա
օնուն եադընընտա սիր գուլիսլէ չաթմըլլար ըտը :
Պէքճիլէր Փրօնտոնու կէօրտիւքլէրինտէ , խանա կիթ-
մէքտէն իտէ , քէնտի գուլիպէլէրինտէ միսաֆիր օլ-
մայա վէ սիրիլքատէ թաամ էթմէյէ տապէթ էթտի-
լէր : Աթէշ եանմըլ , վէ թաամլար լիշմիշ հազըր
ըտը : Փրօնտոն հիւսնիւ րատէթ իլէ տապէթլէրինի
գապուլ էթտի , վէ մէրքէսլին եիւքիւնիւ էնտիրիսլ ,
կէթիրտիյի շարասլտան օնլարա իքրամ էթտի . զա-
յէթ հալ էթտիլէր , իչտիքճէ իչտիլէր , վէ կերէյի
կիսլի սէրիօլ օլտուլար :

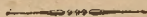
Իշխերինտէն Մետրոգորոս իսմինտէ պիրիսի
ճիւղէ էտէրէք , կէօլտէ պօղուլան գարըլարըն սէ-
պէպինտէն եէտիյիմ տայաղը պու շարապ պանա
ուենութաուրու , տէտի : Ապողոնիոս իսմինտէ պիր
րէֆիգի ճէվապ վէրիպ , ագլընը պաշընա թօփլա , վէ
սագըն քի պու շէրապ պաշընա պիր պաշգա պէլա
տահա կէթիրիմէսին • Եանի օ թէնիէրի չալան տէմի-
րի ատէմի պէքլէմէքտէ , շարապ սէպէպինտէն իհ-
մալ էթմէյէսին տէտի : Պու սէօղլէրտէն Փրոնտոն
չիւպհէլէնիպ , պէքճիլէրէ նէ տիր պու սէօյլէտիյի-
նիզ տէյի սիւալ էթտի , պէքճիլէր տախի եէրլի եէ-
րինճէ հէր շէյի , Եանի էվվէլա պաքիրէլէրին , վէ
սօղրա Թէոդիտոնու մարտիրոս օլմալարընը թէքմիլէն
նագլ էթտիլէր վէ Թէոդիտոն հէր տիւրլիւ իսքէն-
ճէյէ տէմիր կիպի տայանտըղը իշին , օնու տէմիրի
ատէմ թէսմիյէ էտէր իտիլէր : Փրոնտոն օնլարըն
նագլինի տինլէյիպ , վէ աղիզ մարտիրոսու թէնի
գուլիպլէնին Եանընտա օլտուղունու անլայըպ Ալա-
հա շիւքիւր էթտի , վէ Եարտըմընը տիլէտի : Վէ
պէքճիլէրին շարապտան կէրէկի կիպի սէրխօշ օլա-
րագ տէրին ույգույա տալտըղլարընը կէօրմէյէ ,
աղիզ մարտիրոսու թէնինի ալըպ , Եիւզիւյինիւ
փարմաղընա գօտու վէ մէրքէպլինէ Եիւքլէթտիքտէն
սօղրա , պէքճիլէր Փէրգինէ վարմասընլար տէյի ,
օթլուգլարը վէ Եափրագլարը թէքրար լիլէրքի կիպի
Եէրլէշտիրտի • վէ վատինի իճրա էթսին տէյի օ ա-
ղիգէ նիյաղ էտէրէք մէրքէպի քէնտի հալինէ պը-
րագտը օ տախի գասապայա տօղրու կիտիպ , սուրք
Թէոդիտոնու մասունքլարըն իզզէթինէ պիր քիլիսէ

պինա էթմէքիյինի մինասիպ կէօրտիւյիւ մահարտէ
էյլէնտի : Աէ Քիլվազը չօգ վագըթ միւրուր էթ-
մէտէն , օ մահալտէ սուրբ Թէոդիտոնուն իզղէթի-
նէ պիր քիլիսէ եափըլտը :

Պու հիքեայէյի իլք էվվէլ Նիկողայոս նամ
պիր քրիսթիյան գայէմէ ալըն տըր քի , սուրբ Թէ-
ոդիտոնուլա պիրլիքտէ եաշայըպ , վէ ազիզ տօսթու
վէ սըրտաշը օլուպ , օնունուլա պիրլիքտէ մահպէս-
տէ պուլունտուղունտան , վէ հէո չէյի կէօզիւյլէ
կէօրտիւյինտէն , հէփիպինէ վագըթ , վէ խապէր-
տար ըտը :

Քիլիսէի շէրիֆին թանըտըղը , վէ ճէմի քը-
րիսթիյանլարա , ալէյխուսուս , եան Էնգարէ ճէմա-
աթը , սիզէ պիլտիրտիյի , սուրբ Թէոդիտոնուն հի-
քեայէսի պու տուր , վագաա մուխթասար պիր
հիքեայէ , լաքին չօք շէյ պէյան էտէր : Թէոդիտո-
նուն հէր վէճհիլէ ազիմ պիր սուրբ , վէ ազիմ պիր
մարտիրոս օլտուղունու կէօսթէրիր : Քէզալիք քրիս-
թիյանլարա իպատէթ վէ խայր ամէլլէր թալիմա-
թընտա միւտապէմէթ իլէ , սէլամէթէ , վէ սուրբ-
լուղուն քէմալինէ եէթիլմէք , հէր մահալտէ վէ հէր
հալտէ միւմբիւն օլտուղունու էօյրէտիր , նիհայէթ
պու հիքեայէ մատամ քի սուրբ Թէոդիտոնուն պու
տիւնեատա իքէն ազիմ գարտաշ մուհապէթինէ մա-
լիք օլուպ , կէրէք շէհիրտէ , կէրէք գասապալարտա
կէրէք խանէսինտէ , վէ կէրէք եօլլարտա հէր քի-
չիյէ եարտըմ էթմէյէ օլան ղայրէթինի պէյան է-
տէր . վէ մատամ քի ազիլլէրին Փագիլէթլէրի կէօյ-
տէ թէնզիլ պուլմատըգտան մատտա , թարագգի

նորուր , վէ քէմալէ եւթիշիր • պինայէն ալէյհ
քէնտիսինէ վաճիպ օլան իզզէթտէ գուսուր էթմէ
տիքճէ էլան ճէննէթի ալատէ տէ աղլո՛ շէֆատթ
ճընըզ օլաճաղընը տի աշիքեսուր ուլտիրիր :

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

ՀԱՆԱԾԱՆՔԸ ԻԻԹԱՄԸ

Պու սօն ուսումնի հալածանքն նէ թարզ սաշ-
լատըղընը պու հիքեայէնին պիրինճի սաալընտա թա-
րիֆ էթաիք , հիքեայէնին թէքմիլ օլմասը իչին օնուն
նէ թարզ խիթամ պուտուղունու տախի պէյան
էթմէք լազըմ սըր :

Պու մուսխաէթլի հալէր պիր աղ վազըթ տա-
հա պէօլէճէ տէվամ էթաիքտէն սօղրա , Ալլահ
թաալա հազ շերաաթընը էլէ ալլա , պիր թարաֆ-
տան Ասստանդուս Աղորոսուն էյիլինէ կէօրէ էյիլք,
վէ տիկէր թարաֆտան օ պիր փատիշահլարըն իւ-
շինինտէ զալիմիքլէրինէ կէօրէ ճէվայը սէզալա-
րընը վէրէրէք , քրիթթյանլարըն նահազ եէրէ տէօ-
քիւլէն գանլարընը ինթիգամընը ալաը , վէ քիլի-
սէյէ դատիմի պիր ասայիշ իհսան էյէտի : Խնօի էվ-
վէլ էմրտէ Ասստանդուս Աղորոսուն նէ տիւրլիւ էյ-
իքլէրէ նաիլ օլտուղունու զէքր էտէլիմ :

Ասստանդուս Աղորոս՝ քէնտինին կիւն պէ կիւն
էօլլամէ եաղլաշաղընը կէօրմէյիլէ , Աաղերիուս
Մաքսիմիանոսուն եանընտա օլան քէնտի էվաաը
Ասստանդիանոսու խթէտի իտէ տէ , Աաղերիուս Մաք-
սիմիանոսուն ֆիքրինտէ ֆէսատ օլտուղունտան ,

օնու պըրագմատըգտան մատա , օնու թէյէֆ էթ-
մէյէ տէ պիտտէֆաթ գասթ էթտի , վէ թալիւ
վէսիլէսի իլէ եըրթըճը հայվանլար ըլա տէօյիւլմէյէ
գօտու , նիճէ քի օնուն պիր ասլան եէնտլինի կէօս-
թէրիր պիր մինտալ տահա սագլը տուրուր : Լաքին
օնու տաիմա գայլըրան վէ հէր մուխաթարատան
էսիրկէյէն Ալլահ , ագըպէթ օնու օնուն էլինտէն
գուրթարուր ,

Կաղերիոս Մաքսիմիանոս , Կոստանդոս Կըղո-
րոսուն տէֆա տէֆա վէ գաթի սուրէթտէ խա-
պէրլէրինէ գարչը կէյէմէյիպ , նիհայէթ Կոստան-
դիանոսուն կիթմէսինէ ըրգա կէօթէրաի , վէ պիր
կիւն ագչամ իւզէրի եօլ Ֆէրմանընը օնուն էլինէ
վէրիպ , փէտէրինէ տէ պիր մէքթուպ եազըպ եա-
ըն սապահ վէրէճէյիմ , օնու տա ալըպ , եօլա չը-
գա պիլիրսին տէտի : Լաքին Կոստանդիանոս պէլքի
Կաղերիոս Մաքսիմիանոս կէճէ նիյէթինի թէպտիլ
էտէր , եախօտ ալըգօմայա պիր վէսիլէ տահա պու-
լուր տէյի վէսվէսէ էտիպ , փատիչահ եաթտըգ-
տան սօղրա , կէճէ իլէ եօլա չըգտը , վէ կէչտիյի
մէնգիլխանէլէրտէ պուլունան աթլարըն ճիւղէսինի
պէրապէրինճէ սիւրտիւ կէօթիւրտիւ : Էրթէսի կիւն
Կաղերիոս Մաքսիմիանոս մախսուսիյէ էօյլէնէ եա-
գըն գալըպ , Կոստանդիանոսու քէնտինէ չալըր-
սընլար տէյի էմր էթտի : Հաչան քի օնուն կէճէ
իլէ չըգըպ կիթտիլինի իշիթտիյիսէ . նութգու թու-
թուլտու , վէ արգասընա ատէմ կէօնտէրմէք իս-
թէյիպ , մէնգիլխանէլէրտէ հայվան գալմամըչ օլ-
տուղունուն խապէրինի ալըղընտա , տահա զիյատէ

իզապ օլտու , վէ քէնտինի զապթ էթմէյիպ , խըր-
տընտան աղլամայա պաշլատը : Կոստանդիանոս ու-
սա աճէլէ կիտիպ , փէտէրինի սաղ պուլտու : Փէ-
տէրի վէֆաթընտան պիր գաչ կիւն ագտէմ , օ-
նու տէվէթինէ վարիա թային էթտի , վէ վէֆաթ
էթտիյի անտէ , ճիւմէ սսքէրլէր հիւսնիւ բատէթ
իլէ օնու քէնտիլէրէ փատիլահ թանըտըլար :

Կոստանդիանոս թախթա ճիւլուս էթտիյինտէ
հէր իշտէն էվվէլ քրիսթիյանլարը հալածանքտան
խէլաս էտիպ քիլիսէյէ սսայիշ վերմէյէ սայու զայ-
րէթ էյլէտի , վէ իլք Փէրմանը պու օլտու : (306)
Ալլահ տախի օնուն հէր իշինի բասթ կէթիրտի ,
չէօյլէ քի զուհուր էտէն սիւլմէնլէրին քեաֆֆէօի-
նէ զայէպէ էտէրէք , սսպըգա պիր գաչ հիսսէյէ
թազսիմ օլունուլ օլան Բօմա տէվէթինի թէքրար
պիրլէշտիրիպ , վէ քէնտի հիւքմիւ ալթընա ալպ ,
միւսթագիլ փատիլահ օլտու : (312) վէ տիւլմէն-
լէրինէ պէօյլէճէ զայէպէ էթմէսի , ազիզ խաչըն
գուվվէթիյլէ օլտուզունու այան աշիքէար կէօրտիւ-
յիւնտէն . ազիզ խաչա իթիգատ էտէրէք քրիսթի-
յան օլտու , վէ նիչէ զէմանտէն պէրի փութփէ-
րէսթլէր եէտինտէ օլան թաճ վէ տէվէթ քրիսթի-
յանլարա ինթիգալ էթտի : Քէզալիք Նիկիա մէճ-
լիսի ումուսիսի օնուն հիւմէթիյլէ ճէմ օլուպ , (325)
տինէ տաիր զուհուր էտէն նիզալարա սուրէթի գա-
թիյէտէ նիզամ վէրիլտիյինտէն , հէր վէճհիլէ պէօ-
յիւք Կոստանդիանոս էլգապընա շայէսթէ օլտու :
Իյթէ պէօյլէ Ալլահ Կոստանդոս Կըրրոտուն էյլիյինէ
պէտէլ միւքեաֆաթ վէրտի :

Այլեւիմ շինոյի օ պիր փատիշահարա . վէ իւր
էվէլէ Հէրքուլէոս Մաքսիմիանոսա : Պու փատիշահ
Կաղերիոս Մաքսիմիանոսուն էօրֆիւնտէն վէ շէր-
րինտէն , թախթընը թէրք էթմէյէ մէճպուր օլմուշ
իքէն , սօլրատան նատիմ օլուպ , վէ թէքրար
թախթընա կէչմէք արղիւսինէ տիւշիւպ , պէօյիւք
Կոստանդիանոս ուլա իթթիֆազ էթտի , վէ պու
իթթիֆազա թազվիյէթ վէրմէք իւզէրէ , Հէրքու-
լէոս Մաքսիմիանոս քէնտի դըզը Ֆալոտայը Կոս-
տանդիանոսա վէրտի իսէ տէ , պու ճիւնէ պիր իշ
կէօրէմէյիպ , Բօմատան գօվուլուու , վէ էօթէտէ
պէրիտէ տօլաշտըգտան սօղրա , պիր տէքը իւէ
Կոստանդիանոսու հէլաք էտիպ , օնուն եէրինէ կէչ-
մէք իշին , օնուն նէզտինէ կիթտի : Աէ ֆիլվազը
պիր Փըրոաթ պուլմայըլա , փատիշահլըք խըրխա-
սընը կիյինիպ , Կոստանդիանոսա գաղը պաշ գալ-
տաշտը , լաքին Կոստանդիանոս օնու ալթ էտիպ ,
խալանէթլիյինէ կէօրէ գաթլինէ հիւքիւմ էտէ պի-
ւիր իքէն , եինէ Փազաթ փատիշահլըգտան ազլ
էթմէյէ գանաաթ էթտի : Հէրքուլէոս Մաքսիմիա-
նոս ուսա , փէսիպայէ հալտէ էօմիւր սիւրմէյէ
թահոմմիւլ էտէմէտիյինտէն . Կոստանդիանոսուն
ալէյհինտէ պուլունարազ , հէր հալտէ օնուն թէ-
լէֆինէ գաստ էթտի , վէ պու քէմ նիյէթինի սու-
հուլէթ իւէ իճրա էթմէք իշին , քէնտի դըզը Ֆա-
վօտայը էլէ ալմայը տիւշիւնիւպ , մէրսումէյի եա-
նընա չաղըրարազ , կեահ ըիճայըլա , կեահ ումիտ
վէրմէյէ , գէվճինի թէլէֆ էթմէյէ , քէնտիսինէ
իշթիւրազ էթտիրմէյէ չալըտը , վէ գօրգմա , պուն-

տան սանա պիր քէտէր կէլմէզ, հաթթա տահա
զիյատէ հազզընաա խայըրը օլուր, սէնի օնտան
տահա էյի պիր քիշիլիէ էվլէնտլրիլում, վէ եալը-
նըզ շուսու րիճա էտէրիմ քի, պէքճիլէրի տէֆ է-
տիպ, գափույու աչըզ պըրագաւըն, տէտի: Պա-
վոտա փէտէրինին պու խամ թէքլիֆինէ րույի րի-
պա կէօթէրէրէք, հէր իսթէտլինի իճրա էթմէյէ
սէօզ վէրտի, վէ քէյֆիլէթի զէվճի Աոստանդիա-
նոսա թէքմիլէն պիւտլրտի: Աոստանդիանոս գայըն
փէտէրինին միլանէթ վէ խիյանէթինի թէքմիլ աշի-
քեարա չըզարմազ, վէ թէօհմէտ շիշինտէ պուլուպ
օնու թուլթումազ իշին, հէր պիր շէյի օնուն իսթէ-
տլիի կիպի թանդիմ էթմէյէ միւսաատէ էթտի,
անճագ քէնտի եաթաղընա պիր աչագ խատըմ եա-
թըրտը: Հէրքուլէոս Մաքսիմիանոս եարը կէճէ
գարարլարընտա Աոստանդիանոսուն տաիլէսինէ վա-
րւպ հէր թարաֆը պէքճիլէրտէն խալի պուլուր.
վէ րասթ կէլտիլի պիր գաչ քիշիլիէ տէ, մուհիմ պիր
րույա կէօրտիւմ, տէրագապ տամատըմա սէօյլէ-
մէքլիլիմ իզթիզա տըր, տէյէրէք օտայա կիրէր.
վէ խատըմը էօլտիւրիւպ, սէվինէրէք տըչարը չը-
զար, վէ փատիչահը գաթլ էթտիմ տէյի էօյիւ-
նիւր: Աոստանդիանոս ուսա քէնտի էթպաասըլա օ-
արատա ախէր թարաֆտան օնուն գարընընա չը-
զըպ, էօլտիւրտիլիւ խատըմըն ճէնագէսինի տըչա-
րըյա չըզարթտըրտըլընտա գաթիլ Հէրքուլէոսուն
պէնպի աթտը. նութգու թուլթուտու: Աոստան-
դիանոս օնուն միլանէթ վէ խիյանէթինի եիւպինէ
ուրուպ թէքտիլ էթտիքտէն սօղրա, օնա եալընըզ

պուռ քէրէմի էթաի, եանի իսթէտլի թարզտա պիր էօլիւմ ինթիխապ էթմէյէ օնա միւսաատէ էթաի, օ տախի էն պէտնամ վէ ընգալէթլի էօլիւմ ինթիխապ էտէրէք, վէ պօղապընա պիր իի թաղըպ, պիր տիրէքտէն աշաղը քէնտի քէնտինի աստը: Իշթէ Դիոկղետիանոսուլա պիրլիքտէ եիրմի սէնէ տիւն, եայա հիւքիւմ, վէ նիչէ Ֆիւթահաթլար էթմիշ օշան պէօյլէ աղիւմ պիր փաաիշահ, մուսիպէթլի էօմըրլանիւ, տահա մուսիպէթլի պիր էօլիւմ իլէ պէօյլէճէ պիթիրտի:

Ալլահ թալա Հէրքուլէոս Մաքսիմիանոսա ճէշալը սէգասընը վէրտիքտէն սօղրա, Դիոկղետիանոսա պու հալածանքը աշտըրան Կաղերիոս Մաքսիմիանոսու էլէ ալըպ, քէնտի աղիւմէթլին վէ գուտընէթլին օնա տախի կէօսթէրմէք իշին, չարէսիզ պիր եարայըլա օնու ուրտու: Ճէրահլար հիւնէրլէրինի իճրա էտէրլէր, չիւրիւք էթլէրի քէսիպ, մուալիճէլէր իլէ եարայը գափատըրլար, լաքին թէքրար աշըլըր ըտը, վէ օ գատար գան պօշանըր ըտը քիշ, փաաիշահ էօլիւմ հիլէթլինէ եէթիշիր իտի, պին պէլայըլա գան պօշանմասընը քէսէրլէր, թէքրար թիմար էտիպ գափատըրլար, վէ ճիւպիւ պիր հարաքէթտէն թէքրար աշըլըպ, էվիլէլէնտէն պէթէր գան պօշանըր ըտը, խաաթէ իֆրաթըլա գաիֆլէնիր վէ սօլար, եարայ տախի փէյտէրփէյ աշըլըպ, թիմար գապուլ էթմէզ, էթրաֆընա սիրայէթ էտիպ էթլէրի չիւրիւտիւր, վէ չիւրիւք էթլէր քէսիլտիքճէ տահա գիյատէ եայըլըր ըտը: Հէր թարաֆտա պուլունան էն մէշուր վէ հաղիք թ ապիպլէրի ճէրըահ:

լարը կէթիւթտիւէր իսէ տէ , պիր չարէ օլմազըտը :
Իլլէթին զարօլընա թապիպլէրտէն չարէ պուլմայըն-
ճա , Էսքուլա Պիոս վէ Ապուդոս փուլթարա միւրա-
ճաաթ օլունուր , պունլարըն թարիֆ էթտիյի մու-
ալիճէ իսէ եարայը տահա վիյատէ ապտըրտը . եա-
րը պէլինտէն աշաղըսը պիւսպիւթիւն չիւրիւյիւպ ,
ճիրահէթէ թահվիլ օլտու : Թապիպլէր պիւսպիւ-
թիւն ուսիտլէրինի քէսվիլ իքէն , եինէ մուալիճէ
էթմէքտէն Փարիզ կէլմէզլէր իտի . հալ պու քի տի-
չարըսընը թիմար էտիպ կէօզէտիր իքէն , իլլէթ ի-
չէրիյէ ուրտու , գուրտլանտը , սայըսըզ գուրտլար
հասըլ օլուպ , պաղըրսագլարը սապատլատըզլարըն-
տան , իտրար վէ ամէլ եօլլարը պիրպիրինէ գարը-
չըպ , չէտիտ պիր սանճըյլա պիւթիւն էթլէրի չիւ-
րիւյէրէք , մէքրուհ պիր գօգու եալընըզ օտայա
տէյիլ , իլլա էթրաֆա տալի եայըլըր ըտը : Պիչա-
րէ խաաթէ պուղա կիպի պաղըրըր , Ֆիրեատը ա-
յիւքէ չըգար ըտը , վէ վիճուտի իքի տիւրլիւյէ
թէպտիլ օլուպ , եարըտան եօգարըսը , գուրույուպ
չէքիլիպ , տէրի իլէ կէմիքտէն իպարէթ օլմուշու-
տու , վէ աշաղըսը , խուսուսա այագլարը վէ գալ-
չալարը իքի թուլում կիպի շիւմիլ իտի :

Թապիպլէր կէրէք մուալիճէ էթտիքճէ իլլէթին
աղտըղընը կէօրիւպ , վէ կէրէք պէտ գօգուսունա
թահամմիւլ էտէմէյիպ , կէրի չէքիւտիքէրի սէպէպի-
չին փատիլահ զազէպէ կէլէրէք , նիչէլէրինի տիւրլիւ
էյիլէթլէր իլէ թէլէֆ էթտիրտի : Լաքին պունլար-
տան պիրիտի էօլիւմ գօրգուսունտան ճէսարէթէ
կէլիպ , չէօյէ սէօյէտի , չէվգէթլու փատիլահըմ ,

էյէր քի սէն Ալլահտան կէյէն պու իլլէթէ , ինսան մարիֆէթիլէ չարէ օլուր զանն էտէրսէն , իֆրաթ եանըլըրսըն , պու հիլլէթ թապիաթ իզթիզասընտան զուհուր էթմիլ , վէ հէքիմ մարիֆէթիլլէ թիմար զապուլ էտէր իլլէթլէրտէն տէյիլ տիր : խաթըրընա կէթիր պիր քէրրէ քի , Ալլահըն գուլարը Փազըր քրիսթիյանլարա նէյէր ետիտըն , նէյէր չէք տիրտին , վէ օնլարըն տինինէ դարչը նէ գատար տիւլմէնիլլէր իպրազ էթտին . օ վագըթ քիմէ միւրաճաաթ էթմէլի , վէ քիմտէն չարէ արամալը օլ տուղունու անլարսըն : Վագաա ախէր թապիլօյլէրէ էթտիլին կիպի , պէնի տալի հէլաք էտէ պիլիրսին լաքին սէօյլիլլէրէ թապիսլէր սէնի էյի էթմէյէ գատըր օլամագլար , տէտի :

Կաղերիոս Մաքսիմիանոս պու սէօզլէրի իշթտիլինտէ , քէնտինէ կէլիպ ինսան օլտուղունու անլատը , վէ իլլէթին զարսընտան , վէ աղըրլարըն շիտտէթինտէն մաղլուպ օլուպ , Ալլահըն զագէպինէ ուղրատըղընը թանըտը , խաթա էթտիլինի թագրիր վէ քիլիսէյէ հիմմէթ , վէ քրիսթիյանլարա սիյանէթ էթմէյէ ազիմ ֆիրեատ ըլա վատ էթտի , վէ ֆիլվագը քրիսթիյանլարը խըրիալամայլալ , հէր վէճհիլէ քէնտի հալլէրինտէ րահաթ պըրազմայա ֆէրման պույուրտու :

Լաքին օնուս թէօվալէսի տէ , Անտիոքոս փատիչահըն թէօվալէսի կիպի , էթտիլի զուլուսլարըն աֆվընը Ալլահտան արմայա քեաֆիօլմայլալ , թամպիր սէնէ չէքտիքտէն սօղրա , սէրի սէֆիլ էօլտիլ :

Ալլահըն հիքմէթլի ատալէթինի կէօրէճէք Դի-

ոկղետիանոս պագը զալտը : Պու փատիչահ տախի
քէզալիք կաղերիոս Մաքսիմիանոսուն էօրֆիլիւ
հալինտէն , թաճընը թախթընը թէրք էտիպ , (305)
ատի պիր ատէմ կիպի փէսի փայէ էօմիւր սիւր-
տիւլիւ էսնատէ . կոստանդիանոս Հէրքուլէոս Մաք-
սիմիանոսու տէֆ էթտիքտէն սօղրա , (310) օնուն
թասվիրլէրինի տախի հէր մահալտէն զալտըրըպ ,
երթսընլար վէ աթսընլար տէյի էմր էթմիլ խտի ,
անճագ Հէրքուլէոսուն ըէսմի , էքսէրի թասվիրլէր-
աէ Դիոկղետիանոսուն ըէսմի իլէ պիրլիքտէ չէքիւ-
միլ պուլունտուղունտան , պիրլինէ օլան հագարաթ
օ պիրլինէ տէ տօղունուր ուտու : Դիոկղետիանոս
հիշ պիր փատիչահա վագը օլմամը պէօյլէ պիր ըէ-
զալէթին քէնտիսինէ հալի հայաթընտա վագը օլ-
տուղունու կէօրիւպ , զաթէն տախի , եանի (304)
սէնէսինտէն պէրի պիր աղըր խասթէլիքտէն չուու-
րունա խալէլ կէլիպ , արատա պիր զինինի դայպ
էտէր օլտուղունտան , պու ըէզալէթ տախի (313)
իւսթէ կէլալյինտէ , պու իքի տիւրլիւ քէտէրէ տա-
յանամայըպ , էօլիւմիւ իրթիքեապ էթտի : Կէճէ
կիւնտիւզ րահաթ եիւզիւ կէօրտիւլիւ եօղուտու ,
նէ ուլգու ուլուր , նէ թաամ էտէր , իլլա աղլար ,
սըզլար , կէօպլէրինտէն սէլ կիպի եաչլար ագարըտը :
Օ տէրէճէ րահաթսըզ ըտը քի , քէնտինի եէրտէն
եէրէ չարփար ըտը , վէ պէօյլէճէ պու տէրտիմէնտ
փատիչահ եիրմի սէնէլիք տէմու տէվլէթտէն այրը-
լըպ , փէսի փայէ պիր ատէմ սըրասընա կէչիպ ,
ճիւմիէ ալէմ էօնիւնտէ , ըէզիլ օլուպ , վէ էօմիւրն-
տէն օսանըպ , նիհայէթ քէտէրտէն վէ աճլըգտան

էրկէրէք, տիւնեատան տէֆիւ իզայէ էթմէյէ
գաստ էթտիյիտինին Րօմա թախթընա կէչտիյինի
իշիթտիքտէն ոօղրա . ոէֆիլճէ էօլտիւ :

Տ Ո Ւ Ա

Եւս սուրբ Թէոդիտոն , սէն քի թա չօճուգ չաղընտան Ալլահա խըզմէթ էթմէյէ պաշլատըն , վէ պէօյիւտիւքճէ խայր ամէլլէրինի վէ սէվապլէրինի արթըրտըն , վէ ագըպէթ Յիսուս Քրիստոսուն աշգընա ազիւմ մէթանէթ իլէ տիւրլիւ տիւրլիւ իսքէնճէլէր շէքտիքտէն սօղրա , գանընը տախի տէօքէրէք էօմրիւնիւ Ֆէտա էթտին , սէն ազիւմ շէֆաաթընյա Ալլահտան պիգէ պու քէրէմի ալըվէր քի , շիմտիյէ գատար ճանըմըզըն սէլամէթինէ մուգայյէթ օլմատըղըմըզա թէօվպէ էտիպ , վէ սէնին իպրէթինտէն զայրէթէ կէյիպ , վէ եարտըմընտան գուվէթ քէսպ էտիպ , պու էն ազիւմ վէ էն իգթիզալը մասլահաթըմըզը սըրայա գօմայա պաշլայալըմ : Սէն Ալլահ գօրգուսունու վէ գարտաշ մուհապէթինի գալպիմիզտէն էքսիք էթմէ քի , նէ Ալլահ , նէ տէ գարտաշըմըզա գարշը ասլա կիւնահ իշլէմէյէլիմ : Սէն քի մուխաթարատա պուլունան եէտի պաքիրէլէրէ տուայըլա իմտատ էթտին , վէ տուան գապուլ օլունտուղու իշին Ալլահ թէշէքքիւր էթտին , պիզիւմ տէ մուխաթարատա պուլունանան ճանըմըզ իշին էօյլէ գուվէթլի պիր տուայըլա իմտատ էյլէ : Սէն գան տէօքտիլյիւն վագըթ հէմ

չէհրէլէրինի թէսէսի եթմէք զայրէթինտէ օլարագ-
կէօյտէն ծնարա եարտըմ եթմէք իւզէրէ վէրտիյին
սէօզ մուծիպինճէ , պու չէհրէ , վէ սէվկիւլիւ հէմ-
չէհրիէրինէ վատ եթտիյին հիւսնիւ նազարը վէ
հիւմէթի իճրա էյլէ : Սէն պու տիւնեանըն ճէֆա-
լէրինէ տայանմայա Ալլահտան պիզէ գուվվէթ ա-
լլվէր քի , սէնին կիպի գանըլա մարտիրոս օլմազ-
սազ , պարի սապըրմըզ ըլա մարտիրոս օլուպ , սէ-
նին իլէ պիւրլիքտէ ճէննէթ տէվլէթինէ լայըզ օլա-
լըմ , աւին :

Պու թարիխտէն սէքսէն սէնէ գատար ագտէմ-
ճէ թէրքի տիւնեա իյլէյէն Էնգարէլի Քէտիճի օլլու
հօճա նամը իլէ մարուֆ օլան ալիմին դաթօլիկ մէ-
սէպինին ֆէրայիլ տէնյէսին շամիլ գալէմէ ալ-
տըղը պէյիտ մէշհուրի ճիւմլէնին իստիֆատէսինէ
մուճիպ օլմագ վէ միւթէվէֆայը մումաիլէյին րու-
հի րահմէթի հագ իլէ եաթ գըլընմագ իւզէրէ իշ-
պու րասէլէնին գիյրինէ տէրճէն թապ իթտիրիւմիշ
տիր :

Մէվլամ գատիմ խալգ էթմիշ տիր ճանըն պիր իհ-
տասը օլմագ
Թասվիրի թէշպիհաթը տըր՝ ալասը էթնասը օլմագ
Պէնի ատէմ ճիւնհասընտան՝ ճէսէթէ էօլիւմ հէօքմ
օլունտու
Սապի աքիլ, փիւր իլսթիար էօլիւր՝ հիշ սըրասը
օլմագ :

Սատըգ էվլատ իսավիլէր՝ ճէննէթին վարիսի անճա
Պու րահը սէլամէթի տիւշիւնմէյէնին անտէն մի-
րասը օլմագ
Քիլիսէ պիր ճէսէթ տիր նասիսլի պիր տիր պաշտա
պիր
Պաշա իթապէնթ օլմայան քէնտինին էզասը օլմագ :

Նուհ փէղամպէր կէմիսինին թէշպիհաթը տըր քիլիսէ
Անտէ խըֆա օլմագսա պիր ճան զազատան խէլա-
սը օլմագ

Իւճիւրէթի խայրրի ամէլին գաթօլիկ տինինէ՝ մախ
սուս
Խարըճ օլան տին ղայրէթին՝ ճանա պիր Փայտէսի
օլմազ :

Եաղըզ քէպաիր կիւնահ՝ օլուրսա Փազաթ պիր
ճանտա
Պօշ հէր կիւն սէօլէսէ պիլէ գապուլ տիւասը օլմազ
Գուսուրսուզ ինսան օլմազ հիշ թէօսլէքեար օլսա
կէրէք տիր
Էթրաֆիլէ ալֆի օլան ճիւնհանըն ասլա տավասը օլ
մազ :

Տավա սիւրմէ ֆէթտան իլէ քէնտինի թէլպիստէն
սազըն
Թէլպիսին աղզընտա հիշ պիր տօղրու ֆէթվասը
օլմազ
Թէվէքքիւլ օլ տինտէ գավի եիւրէքտէն Մէվլայը սէվ
Տին , Ումիտ , Մուհասպէթ ճէննէթին ղայրու ճատ
տէսի օլմազ

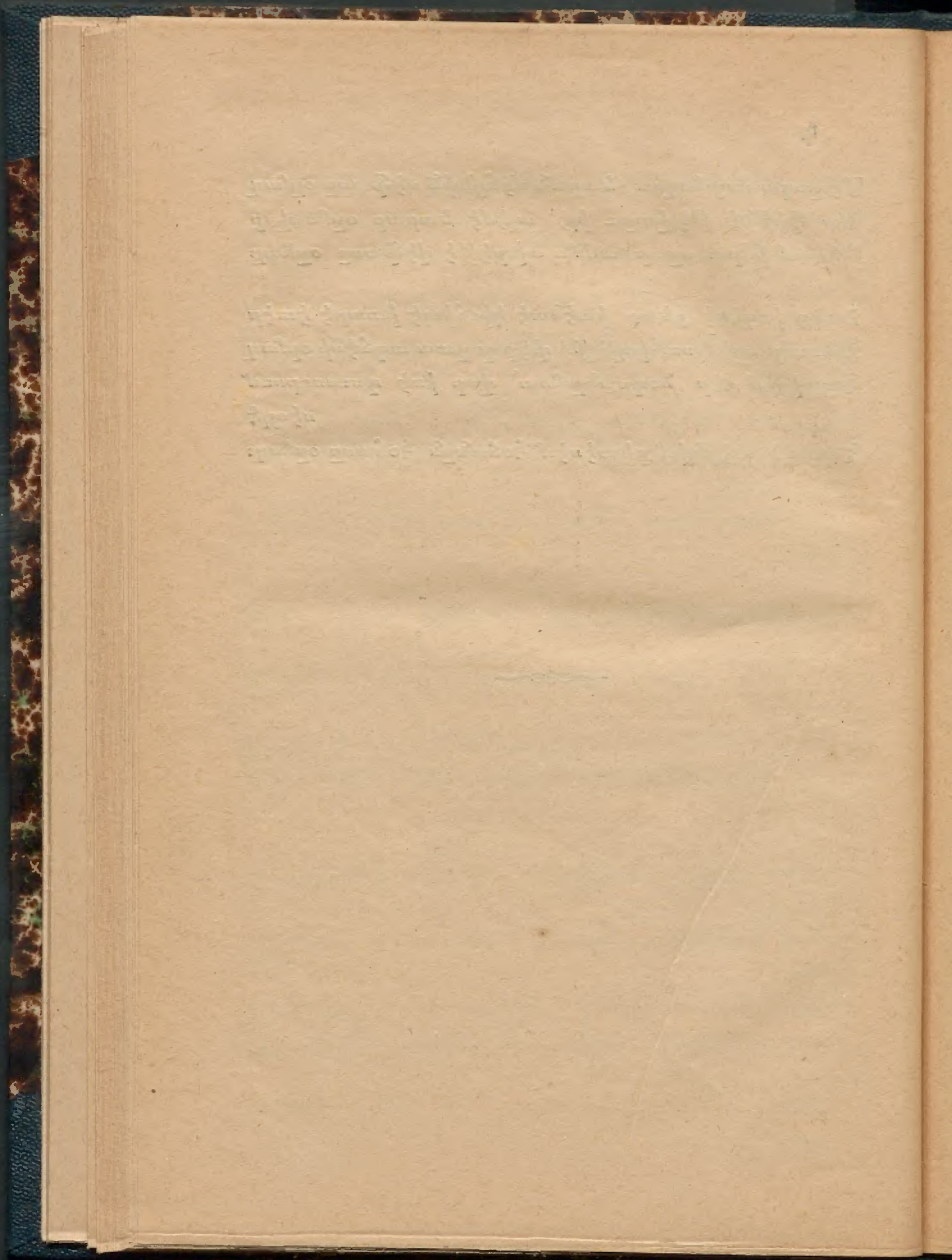
Թարիգաթ , գանուն , նասիհաթ՝ թէնպիհ նամուս
եիւքիւնի
Իլլա պու իւչտէ թէմամ տըր՝ պունլարսըզ էտասը
օլմազ
Տիյնէնմէզսէ պու սլէ յիթլէր՝ կիւճէնիպ սիքութ իյլէմէ
Հէր քիչլինին տիյնէմէյէ պաչըճա սէվտասը օլմազ :
Իւլֆէթ իթմէ հէր ասէմ իլէ՝ էտէրսէն միզաճը
գուլլան

Մէջագա սայւազսա եարան մէճլիսին սէֆասը օլմազ
Պիր ֆիթնէ թէվազու իլէ՝ ալէմէ եարար օլմա վար
Մէրամ իճրա օլուր ամմա ախրէթէ վէֆասը օլմազ:

Հագգ իւզէրէ քեար իտէնտէ կիւճիւլէ իտարէ էտէր
Տինտար ալիւմ սահիպինին՝ փէք չօգտա ագճէսի օլմազ
Նատիմիւմ հէր նօգսանըմտա՝ վար իսէ գուսուրում
սէօյլէ

Նատան տէյիլիւմ քի տէսէւմ հօճանըն հօճասը օլմազ:

ԻՒԹԱՐ

Իչպու հիբեայէնին մապատընտա օլան շիլրին
եհտինճի պէթինին իբինճի սաթըրընտաքի օլան
աշմաղա լուղէթ աշմաղա օլոճագ տըր :

1891

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF COMPARATIVE ZOOLOGY
AT HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

